

BOJ TRUSTOV PROTI DELAVSKIM UNIJAM

CARJI INDUSTRIJE NOČEJO OVIR PRI IZKORIŠČANJU

Boj proti Wagnerjevi predlogi. — Kompanijske unije se množe. — NRA se uklonila kapitalistom.

PREDSEDNIK Roosevelt je s svojo poravnavo spora med avtno industrijo in A. F. of L. v vprašanju oblike organizacije storil svobodnim unijam veliko kvara, ker je v načelu odobril tudi kompanijske unije. Njegovo stališče je da če se delavci svobodno izrečejo za kompanijsko unijo, je legalizirana. Tudi ako večina delavcev ni zanj, sme biti reprezentirana pri kolektivnem pogajanju na podlagi števila svojih članov. S to zmago so se zastopniki avtne industrije ki je bila doslej neunijska, upravičeno ponašali, kajti zanašajo se, da če unija že mora biti, se bodo delavci izrekli za kompanijsko.

Ta neugodna poravnava spora v avtni industriji je opogumila kapitaliste, da so začeli z ofenzivo proti organiziranju delavcev v unije, razen v kompanijske, in ob enem so napravili silovit pritisk na člane kongresa proti Wagnerjevi predlogi. Wagnerjeva predloga je izpopolnitev točke 7A v niri. Spisana je v prilog svobodnih unij in ne priznava kompanijskih. Ameriška trgovska komora je vložila protest proti nji in istotako vse druge zveze industrialcev. Kapitalistično časopisje pa s spretno kampanjo slepi čitatelje, da unije s svojo vsiljivostjo in stavkami ogrožajo povračanje v boljše razmere.

Magnati pojasnujejo, da zmanjšujejo delavnik in zvišavajo plače brez pritiska unij. Ko bi povedali resnico, priznali, da so to storili v Detroitu in v nekaterih obratih druge zgolj zato, da bi preprečili organiziranje delavcev v A. F. of L. in ob enem z zvišanjem plače in skrajšanjem delavnika odvrnili vzrok za stavko.

Ameriški kapitalisti smatrajo, da je šel predsednik Roosevelt s svojo Niro, s katero se umešava v zadeve privatnega businessa, predalec. Pravijo, da je stara ameriška tradicija svobode v industrijskem razvoju kršena in zahtevajo, da se naredbe za nadziranje in reguliranje privatne industrije in trgovine odpravi.

Odborniki A. F. of L. in drugih unij odgovarjajo, da kapitalisti nimajo vzrokov za pritožbe, kajti pravilniki, ki so jih sprejeli s posredovanjem NRA, so v resnici v prid njim. Delavci imajo od njih zelo malo koristí.

Na zaslišanju pred kongresno komisijo o Wagnerjevi predlogi je rekla žena pennsylvanskega gubernerja Mrs. Pinchot, da je Hugh Johnson, načelnik NRA, kapitaliral pred magnati jeklarske industrije in da je NRA zdaj v resnici orodje kapitalistov, ki dobe na škodo delavcev vse kar hočejo. Njene izjave so bile senzacija, ker je tako brez ovinkov obtožila Johnsona, da govoranči kakor da je za protektiranje delavcev, a v resnici pa službuje naj-

"Redistribucija bogastev"

IZ poročila o vplačanem dohodniskem davku, ki ga je objavil finančni tajnik Henry Morgenthau, je razvidno, da "distribucije" bogastev pod "new dealom" ne bo. Njegove številke povedo, da so postala velika bogastva še večja, da so bili profiti korporacij in bogatih posameznikov lani večji kakor predlanskem, medtem ko so tisti, katerih dohodki znašajo do \$5,000 na leto, plačali letošnjega marca tri milijone dolarjev manj dohodnisknega davka kakor pa marca lanske leto. Demokratski kongresniki, ki so obljubljali "distribucijo bogastev", bogatašem torej niso nevarni. Najtežje dayke naglajo na ramena malih ljudi, profite pa protežirajo.

PROTESTI, KI NISO POMAGALI

Koncem marca so prenehale službe delavcev, ki jih je preko zime zaposlila vladna CWA. Dne 31. marca so v raznih mestih demonstrirali proti ukinitju zasluzka. Kljub temu so bili odslovljeni. Na sliki je eden izmed tisočih prizorov iz demonstracij 31. marca. Detektivji razganjajo demonstrante.

BORBA NA INDUSTRIALNEM POLJU POSTAJA OSTREJŠA

Stavka pri Cambell Soup kompaniji. — Skrajšanje delavnika v premogovniški industriji

Lani je Hugh Johnson, načelnik NRA dejal, da delavci zdaj nimajo vzroka-stavkati, ker jim je NRA izvojevala minimalne plače in skrajšanje delavnika, razna nesoglasja med delavci in delodajalci pa se lahko rešujejo pred delavskim odborom.

Ali stavk je kljub temu mnogo — pravzaprav čezdale več. Delavci uvidevajo, da jih vlada kakršna je ne bo rešila nizkih plač. Kapitaliste bi bilo v danih okoliščinah mogoče prisiliti na koncesije delavcem le z dobro organizacijo in stavkami.

V Camdenu, N. J., je zastavkalo 2,000 delavcev Cambell Soup kompanije. Plačevala jih je od \$10 do \$15 na teden. Lani je izdala za plače svojim delavcem \$3,000,000, za dividende pa \$10,000,000. Za oglašanje svojih produktov je izdala \$1,500,000.

Zupan v Camdenu je kompaniji dovolil, da sme oborožiti svoje delavce (skebe). Poleg te sta v Camdenu še dve drugi veliki stavki, namreč pri Radio Condenser kompaniji in pri New York Shipbuilding kompaniji.

Gus Patterson, predsednik delavskega odbora za sodelovanje z unijami, ki ga je ustanovila čikaška socialistična organizacija, je bil aretiran, ker je pred delavnico Cambell Soup kompanije razdal letake o stavki v Camdenu.

Delavci Nash Motors kompanije v Kenoshi in v Racinu, ki so na stavki nad pet tednov, so z veliko večino zavrgli sporazum, ki ga je sprejel odbor unije s posredovanjem posebnega odbora, ki ga je imenoval predsednik Roosevelt za reševanje sporov v avtni industriji. Odbor je sporazum sprejel in ga predložil delavcem v odobritev ali odklonitev. Deset odstotkov povišanja plače, ki ga je ponudila kompanija, smatrajo delavci za nezadostno.

Ko to pišemo, stavka pri

Seaman Auto Body korporaciji v Milwaukeeju še ni poravnana.

V Detroitu je dne 5. aprila zastavkalo nad 1,500 delavcev Motor Products korporacije. Zahtevajo povišanje plač.

V Chicagu je poseben delavski odbor uvedel po navdilu iz Washingtona preiskavo pri Chicago Motor Coach kompaniji. V svojem poročilu, poslano Hugh Johnsonu, načelniku NRA, pravi odbor, da se kompanija ne ravna po določbah NRA, in da odslavlja delavce, ker so pristopili v unijo. Odbor poroča, da naj se tej kompaniji plavega orla odvzame.

Kompanija ima delavce "organizirane" v svoji uniji, in ta unija je poslala v javnost izjavo, da so z delovnimi razmerami pri Chicago Motor Coach kompaniji povsem zadovoljni, in da so proti umešavanju "zunanjih" unij. Če NRA ni zadovoljna s to kompanijo — pravi izjava kompanijske unije — stori vodstvo družbe najboljšo, če samo vrne plavega orla. Kompanija pa je začela s plačano propagando v čikaških dnevnikih proti umešavanju "zunanjih" unij v njene obrate.

Nekatere kompanije so poslednje tedne zvišale plače, kar je časopisje jako naglašalo, ni pa povedalo, da so kljub tem zvišanjem še vedno znatno manjše kakor so bile l. 1930.

Z novim reguliranjem delavnika v premogovniških — zdaj je določen na 35 ur v tednu, in z določbami o plačah, so rudarji, ki so plačani od količine nakopane premoga, zelo nezadovoljni, ker pomeni zanje znižanje zasluzka.

Brezposelnost v Angliji
V Angliji je bilo meseca marca registriranih 2,201,577 brezposelnih, kar je nad pol milijona manj kakor pred letom.

Soc. stranka v wisconsinskih mestih pridobila na moči

Pri volitvah 3. aprila v Wisconsinu so prodrli trije socialistični kandidati v Sheboyganu v okrajni odbor in eden v mestni svet.

V Kenoshi sta prodrli dva socialisti v mestni svet. To je prvo socialistično zastopstvo v tem mestu.

V West Allisu sta prodrli dva socialisti v šolski odbor.

Manj ugoden je rezultat v Milwaukeeju, kajti socialistični alderman John Wartchow, ki ga je imenoval na izpraznjeno mesto župan Hoan, ni bil izvoljen. Njegov nasprotnik ga je porazil z 286 glasovi večine. Socialist Carl R. Hampel je bil ponovno izvoljen za mirovnega sodnika, medtem ko je bil Morris Stern socialistični kandidat za okrognega sodnika poražen.

Proti socialističnim kandidatom so agitirali vsi lokalni listi, razen socialističnih, in milwaška izdaja čikaške Tribune. Kampanjo proti njim je med drugim financiral takozvani "power trust", ker deluje župan Hoan in soc. stranka za zgraditev mestne elektrarne in plinarne.

V milwaškem mestem svetu imajo zdaj večino nestrankarji.

Klerikalizem v Španiji ojačan

Večina v sedanjí španski zbornici, ki je pod klerikalnim vplivom, je sklenila, da bodo katoliški duhovniki v Španiji spet prejemale plačo od države, kakor so jo pod monarhijo. 7,500 duhovnikov bo dobivalo približno po \$273 na leto.

Debata o predlogu je bila burna. Socialistični vodja Indalecio Prieto je dejal v svojem obsojanju buržvaznih republikanskih kameleonov med drugim: "Čisto lahko je razumeti, da so katoličani za to postavili, ampak vi, ki pravite, da ste radikalni republikanci, ste s privolitvijo v to postavlo postali izdajalci republike."

Papež in Nemčija

Hitlerjeva vlada in Vatikanista v najboljših odnosih. Vzrok je, ker Hitler zahteva, da se morajo tudi cerkve in duhovščina v Nemčiji podvreči njegovi volji. Ko je papež nedavno svaril pred paganizmom, se je oglasil eden nazijskih poglavarjev in dejal: "Gotovo ni mislil nas, kajti papežev boj je tudi naš boj. Dokaz temu je, da smo v Nemčiji zatrli brezbožna društva in pa naša vojna proti socialdemokratom, ki so podpirali svobodomiselnost gibanje."

Katoliški tisk v Nemčiji obsojen poginu

Sodišče v Duisburgu je odločilo, da katoliško časopisje v Nemčiji nima pravice živeti, kajti Nemčija je nazijska država in v nji je prostora le za tiste časopise, ki so nji lojalni.

Največji finančni zavod

Rekonstrukcijska finančna korporacija, ki je vladna ustanova, je posodila bankam, zavarovalnicam, železnicam itd. vsoga skupaj blizu pet milijard dolarjev. Od tega je dobila približno 25 odstotkov že povrnjenega.

VLOGA FAŠIZMA V RAZREDNEM BOJU

GLAVNA naloga fašizma je odpraviti razredni boj. Tako trdijo Mussolini, Hitler in Dollfuss. Vsa fašistična gibanja so nacionalistična in protimarksistična. Vsa sleparijo delavstvo z obljubami o zasnuranju zasluzka, o bolj-ših življenjskih razmerah in o odpravi krivic.

Naziji v Nemčiji so rohneli proti kapitalistom celo bolj kakor komunisti, zato da so dobili zaslabo med ljudstvom. Ko pa so dobili vlado v svoje roke, so prepovedali delavske unije in zatrli socialistično in komunistično gibanje. In zdaj trdijo, da so z "uničenjem marksizma" odpravili razredni boj.

Stavke delavcev v Nemčiji, Italiji in Avstriji so prepovedane. Svobodnih delavskih organizacij v teh deželah ni več. Fašizem delavcem sicer dovoljuje, da se smejo pritožiti glede plač in delovnih razmer merodajni oblasti, toda ker ni za njimi unije, ki bi jih varovala pred šikanami kompanij, so pritožbe delavcev v Nemčiji redke. Ampak ta potrpežljivost ne bo trajna. Četudi izgleda, da je v Nemčiji zavladala "harmonija med delom in kapitalom", je znano, da pod površino tega navideznega mira tli, kajti vzroki, ki porajajo razredni boj, v Nemčiji niso niti od daleč odpravljeni in tudi v Italiji ne, kljub Mussolinijevemu reguliranju kapitalizma in narodnega gospodarstva.

Kapitalizmu v Nemčiji se je izplačalo zbegati ljudstvo "z narodnim socializmom". Denar, s katerim so financirali fašistično gibanje, je bil dobro investiran.

Delavci v Nemčiji so izgubili ne samo svoje unije, ampak vsa svoja glasila, svoje domove in vse druge svoje ustanove. Čitati smejo edino nazijske liste. Kdor čita kaj prepovedanega in ga zasačijo, ga kaznujejo, kakor da je izvršil velik zločin.

Včasí fašisti kaznujejo tudi kakega kapitalista — vsaj navidezno. Hitlerjev režim je poslal nekega delodajalca koptati jarke, zato ker je baje govoril žaljivo o delavcih. Da li se je to resnično zgodilo, ni znano. Mnogi mislijo, da si je stvar fašistična propaganda izmislila, kakor mnogo drugih slinljivih povestic, zato, da bi fašistično vlado popularizirala med delavci.

V Italiji se je Mussolini dostikrat pohvalil, da je odpravil razredni boj in razredne krivice. Izvršil ni ne enega ne drugega, pač pa je zatrl delavsko gibanje, kar pa ni in ne bo pomnilo odpravo razrednega boja. Kajti dokler bo obstajal kapitalistični sistem, bodo razredi: izkoriščevalci na eni in delavci na drugi strani. Fašizem v Italiji je izvršil svojo nalogo v prid kapitalizma, toda če so mislili, da bodo delavci molče prenašali krivice in izkoriščanje leta in leta, so bili v zmoti. Zastopniki inozemskih listov poročajo iz Italije, da se v fašističnih unijah pojavlja razpoloženje za boj proti kapitalizmu, kakršnega so pred Mussolinijevim prihodom v vlado gojile socialistične unije. Nekatere so prišle javno na dan z zahtevo za socializacijo. To za kapitaliste v Italiji ni dobro znamenje in tudi za Mussolinijevo politiko ne.

V Avstriji odpravlja razredni boj Dollfussova diktatura, katerega naj nasledí krščanska zastopnost med delavci in delodajalci. Ker pa se fašisti v Avstriji boje, da takega "krščanskega razumevanja" in "krščanskega prijateljstva" med delavci in kapitalisti ne bo, so razpustili vse prave delavske organizacije in zaplenili njihovo imovino. Še celo unijo dimnikarjev so razpustili, češ, da je socialistična.

Fašizem hoče kooperacijo delavcev s "kapitalom", kar v praksi pomeni, da morajo biti delavci poslušni vladi in delodajalcem.

Tudi v Zed. državah se pojavljajo fašistične organizacije, poleg njih, ki imajo fašistične tendence od svoje ustanovitve, na pr. Ameriška legija.

Na vzvodu je neki Emil G. Astone ustanovil "Fašistično unijo Zedinjenih držav". Pravi, da ima že nad 10,000 članov. Članarina je \$2 na leto. Njegov program določa odpravo bede, odpravo socialistov, komunistov in anarhistov in odpravo nesporazumov "med delom in kapitalom".

Tak je "fašističen" program v vseh deželah. Naloga fašizma je v interesu kapitalizma varati ljudstvo z opojnimi obetanjí in ob enem zatreti gibanje, ki ima za svoj cilj odpravo kapitalizma in zgraditev socialistične družbe.

"NAJVEČJA KATASROFA"

"Zedinjene države so že zelo globoko v socializmu," je trdil v svojem predavanju pred newyorško trgovsko komoro Virgil Jordan, predsednik National Industrial konference. "Le malo jih je, ki zapopadejo, kako daleč je že dospel ta proces," je strašil presenečene kapitaliste. Socializem uvaja kajpada Roosevelt, in o njegovem new dealu je Jordan dejal: "To, kar se je zgodilo prelo leto v Zed. državah, smatram za največjo katastrofo v zgodovini civilizacije."

Ampak — je dejal Jordan, polagoma se ljudstvu svita, posebno po zaslugi učitelja Wirta iz Garyja, ki je odkril "revolucionarno" zaroto v Rooseveltovi administraciji. Ko so ga vprašali, da naj definira ta ameriški socializem, je dejal, da imajo Zed. države zdaj že skoro popoln

sistem državnega socializma ali federalnega kapitalizma. "Dobili smo slučajno revolucijo, ki je naša nesreča", je konstatiral in nato urgiral predstavnike trgovine, industrije in bank, da naj s: zastopstvi teo ogromni nevarnosti socializma.

Potrpljenje ponchava

Brezposelni v Minneapolisu so dne 6. aprila demonstrirali proti oblastim, ker jim ne pomagajo iz bede. Okrog tri tisoč jih je bilo v pohodu, ko je bil provociran pretep. Policija je navalila na demonstrante in jih pretepala do krvi. Vsi trotoarji na kraju demonstracije so bili krvavi. Na okna mestne hiše je policija postavila strojne puške, da jih bi rabila, če bi brezposelni skušali prodrati v njo. Osemnajst oseb je bilo aretiranih.

PROLETAREC

List za interese delavskega ljudstva.

Izhaja vsako sredo.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiškovna Družba, Chicago, Ill.

Glasilo Jugoslovanske Socialistične Zveze.

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75; za četrt leta \$1.00. Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev naslednje v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor.....Frank Zaitz
Business Manager.....Charles Pogorelec

SUBSCRIPTION RATES:

United States, One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.—Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

3639 W. 26th St., CHICAGO, ILL. Telephone: Rockwell 2864.

Svoboda tiska in govora

Edward A. Hayes, glavni poveljnik Ameriške legije, je nedavno pred uradniki svoje organizacije govoril o "ameriški formi vlade". Med drugim je dejal:

"Naša Legija veruje in podpira konstitucionalno formo vlade. Je mnenja, da večina sedanjih hrib izvira iz nezadostnega in nepravilnega uveljavljanja zakonov. Veruje v svobodo tiska in govora, toda ob enem bo na straži, da se svoboda tiska in govora ne bo zlorabljalo!"

Slednje je pretjna liberalnemu in delavskemu tisku ter delavskim organizacijam. Ameriška legija se smatra za privilegirano čuvajko takozvanih ameriških institucij. Od vsega početka je ultrapatriotična in strogo kapitalističnem smislu. Borba socialistov za pravice delavstva, in boj proti izkoriščanju je po mnenju E. A. Hayesa zlorabljanje svobode tiska in govora.

Ker se pretnje te vrste, ki vse diše po fašistični psihologiji, množe, je dobro, če postavimo delavstvo pazorno in hiti z organiziranjem svojih vrst, dokler ne bo prepozno.

Nezgode, ki so preprečljive

V prešlih dvanajstih letih je bilo v Zed. državah ubitih nad en milijon možkih, žensk in otrok v takih nezgodah, ki so zlahka preprečljive; nad 25 milijonov oseb je bilo ranjenih v njih.

Vsako leto je ubitih v nesrečah, ki so lahko preprečljive, od 80.000 do 90.000 ljudi, od teh okrog 30.000 v avtnih nezgodah, drugi pa večinoma v industriji.

Avtnih nezgod bi bilo mnogo manj, če bi bila boljše kontrola, večje kazni za prestopke in pa več paznosti pri tistih voznikih, ki drve po ulicah in cestah ne da bi se jim kam mudilo. Dobri kontroli nasprotuje avtna industrija in njeni razpečevalci, kajti čimveč razbitih avtov, večji bo trg za nove. Iz istega razloga nasprotujejo predlogom, ki določujejo preiskunjo za vsakega, predno bi smel sam voziti avto po cestah, da bi se ugotovilo, če je duševno zdrav in zmožen zopasti odgovornost, in poleg tudi fizično sposoben za operiranje avta.

Smrtnih nesreč in poškodb delavcev v industriji pa je kriva gonja za profiti. Smrtno nesreče so se sicer zelo zmanjšale, od kar so sprejeti odškodninski zakoni, ker morajo kompanije prispevati v fonde za izplačevanje podpor. Izkazalo se je, da bi bilo zanje dražje plačevati za smrtno in druge ponesreče, kot pa varovati delavce pred nezgodami, zato so varnostne naprave in odredbe veliko boljše kakor pred leti, vendar ne še zadostne. Od delavca kompanija zahteva, da veliko producira, in če predpisom ne odgovarja, je odslovljen. Ker se mora radi profita za delodajalca žuriti bolj kakor pa je varno, se pri delu ponesreči vsako leto še vedno na tisoče delavcev, kot pričajo prej navedene številke.

Dokler bo industrija obratovana zaradi dobička, bo to razmerje ostalo. Šele ko bo socializirana in služila le ljudskim koristim, bo postala varna za tiste, ki delajo v nji.

Militarizem in študenti

Dne 6. aprila, na dan obletnice ameriškega vstopa v svetovno vojno, so imeli socialistični in drugi protimilitaristični dijaki čikaške in Northwesterne univerze shod proti vojnam in proti pripravi na vojno.

V ta shod se je zapodilo 25 organiziranih hrustov, ki so potrgali na odru protimilitaristične znake, in v pomoč so si pridobili neko žensko, ki je na udeležence lučala jajca. Tako je mala skupina povzročila zmešnjava in ubila efekt shoda.

Omenjeni hrusti so baje žogometni igralci in slatni "atletični", ki imajo pamet v nogah, in v glavi pa votlino neumnosti. Na shod so jih kajpada poslali drugi, ki verjamejo le v tako svobodo govora, kakršna je militarizem po volji.

Samo tisti ljudje so resnično živeči, ki so kaj prispevali k civilizaciji in napredku.

VELIKE BORBE PROTI DAVKOM

Na sliki je prizor z demonstracije hišnih posestnikov v Bostonu, ki so protestirali proti visokim davkom na posestva. Nekateri govorniki so poudarjali, da se je ameriška revolucija proti Angliji pričela v Bostonu

zaradi previsokih davkov. Svarili so, da se sličen upor lahko dogodi iz enakega vzroka proti sedanjim ameriškim oblastim, ker raspisajo z ljudskim denarjem, in povračilo pa dajejo malenkosti.

VELIK USPEH PRIREDITVE KLUBOV JSZ V DETROITU

Detroit, Mich. — V nedeljo 1. aprila je detroitska naselbina pokazala, da se zaveda svoje dolžnosti na polju slovenske delavske kulture. Občinstvo je napolnilo dvorano Slov. del. doma do zadnjega kotička ter pazno sledilo varijetnemu sporedu, ki ga je predvajal dramski odsek klubov št. 114 in 115 ter mladinski odsek JSZ.

Angleški govornik je bil s. Richard Naysmith, bivši delavski poslanec v Angliji, ki lje zelo dober orator. Kratek nagovor je imel tudi John Rak, o katerem pišem na drugem mestu.

"Nova igra" (New Deal), ki jo je spisal Ivan Molek, je bila izborna prizorjena. Režiral jo je Frank Cesen, ki je imel v nji vlogo Johna Potroška, v Fr. Česnu ima detroitska naselbina in naš pokret jako sposobno moč, ker je zelo zmožen v dramatikini in pri aranžiranju sporedov. Uspeh naših klubov je bil torej tudi Česnov uspeh. Igralski zbor v tej igri je nalogo prav spretno izvršil. "Demokratega" agitatorja Bradavico je igral Peter Verdenbar, ki ga pozna mo posebnost iz vloge "Hlapec Jernej". Potroškova žena Bara je bila Rose Tratar, vlogo njunega sina je imel Herman Rugel, njuna hči Tilka je bila Mary Tratar, in Tilkin ljubček Tom Smolar je bil Frank Česen ml. Tudi vsi tisti v tej igri, ki so v Ameriki rojeni Slovenci, so jezikovno in tehnično častno rešili svoje vloge.

Zborni recitaciji s petjem "The Labor Brigade" je predvajal mladinski odsek. Izvedli so jo zelo povoljno. To je zelo primerna stvar za delavske odre in priporočljiva je tudi vsled svoje agitacijske vrednosti.

Isti odsek je vpriporil John Kirkpatrickovo komedijo v. enem dejanju "A Wedding". Vloge so imeli Fred Ovirik Stoyan Menton, Helen Steiner, Paul Steiner, Mary Ločnikar, Rudy Potočnik Jr. in Margaret Grum. Režiral je Henry Kavcic. Tehnično delo je imel v oskrbi Matthew Klarich. Z vpriporitvijo te igre so izvabili med avdienco mnogo smeha. Fantje in dekleta, nadaljujte na tem polju, pa si bo naša naselbina izvežbala prvovrsten igralski ansambel, bodisi za slovenske kot za angleške predstave.

Občinstvu je bil med drugim predvajvan tudi kratek odlomek iz operete "Ciganska nevesta", ki jo v celoti vpriporila delavska zborna Svoboda in Slavec v nedeljo 6. maja v češki dvorani na oglu ulice Tillman in Butternut. Pela sta v njemu Jennie Urban in Frank Snyder, ki sta izvrstna igralca in pevca.

Slišali smo poleg omenjenega na tej prireditvi še dva druga dueta. V enem sta pela Urška Semrov in Frank Snyder, in v drugem Mrs. D. Plazar in Frank Snyder.

Fr. Albrechtovo pesem "Deča iz srca zemlje" je deklamirala Jennie Urban.

Vsi tu omenjeni pevci in pevke posedujejo fine glasove in njihovo petje je občinstvu ugajalo, kar je pokazal navdušen aplavz. Čuli jih boste zopet zaeno z drugimi na vpriporitvi omenjene operete. Napovednik ali oznanjevalci, ali če hočete, anoncer programa, je bil Raymond Traunik v slovensčini in angleščini. V prvi se je nekoliko motil, kar pa ni motilo avdience, ker pač vemo, da stari govčimo "broken English", mladi pa "broken Slovene".

Za uspešno razpodelitev in predvajanje tega sporeda gre največ zasluge sodrugu Frank Česnu. Na svojo iniciativo je najel dvorano, izdelal načrte, zainteresiral mladino, režiral predvse omenjeno igro in skrbel, da so se priprave za spored nadaljevale tako, da je moral biti uspešno predvajan.

V dvorani sem opazil udeležence tudi iz Chicaga, Clevelanda in iz slovenske farmarske naselbine Harrietta, Mich.

Po končanem sporedu je množica napolnila spodnje prostore. Gnječa je bila tolika, da se je bilo težko približati k baru, da bi dobil čašo piva. Naši natakariji so bili zaposleni da kaj, kar je zelo dobro znamenje na naših prireditvah, ki so odvisne za svoj gmotni uspeh v precejšnji meri od točilnic.

Nič manj zaposlene niso bile naše sodružice in prijateljice klubov JSZ, ki so se neumorno trudile, da postrežejo številnim gostom z okusno večerjo. Gibale so se pri delu v kuhinji in streženjem gostov tako prožno, kakor da so vse še v mladih dekliških letih. Človeka veseli, ko vidi toliko dobre volje, sodelovanja in vztrajnosti.

Oba kluba in odsek so pe pravici hvaležni, ker so igralci, pevci, delavci in delavke ter sploh vsi, ki so pomagali pokazali toliko dobre volje za delo v prid pokreta in vzornega sodelovanja.

Anton Jurca.

Prihodnja diskuzija v klubu št. 1

Chicago, Ill. — V petek 27. aprila bo poročal o stanju na ših klubov v Clevelandu in drugod v Ohio Joško Oven. S Rak bo govoril o svojem obisku v Detroitu. Nato sledi razprava o našem agitacijskem delu. — P. O.

Vesti in naznanila iz Bridgeporta

Bridgeport, O. — Članstvo kluba št. 11 so opozarja, da se zagotovo udeleži klubov seje v nedeljo 15. aprila do poldne. To je zadnja seja pred konferenco in pred klubovo priredbo. Treba je ukre niti glede vožnje na konferenco. Kdor se je udeležil, na se gotovo pravočasno prijavi. Vrnila se bo v Power Pointu in kakor poročajo, bo to ent izmed najvažnejših zborovanj, kar smo jih imeli v vz-

Leadville še ni oživel

Leadville, Colo. — Kakor čitam jaz rad dopise iz drugih krajev, jih je nedvomno veliko, ki jih bo zanimalo, kako je prerojenje rudniške industrije po ukinjenju zlatega standarda in podražitve zlata za dobro tretjino vplivalo na naše mesto. Topilnica, v kateri že od nekdanj delajo večina Slovencev, dela nekoliko boljše, kakor lani, in bolj stalno. Rudniki na Johnny Hillu so nekateri oživeli, toda so v najemu in jih obratujejo takozvani "lisarji" s svojimi skromnimi sredstvi. Na kak povečan obrat takajnjih že davno izročanih rudnikov torej ni misliti, ker sta v njih srebro in svinca glavni kovini, katere pa imata kljub podražitvi v primeru z visokimi produkcijakimi sredstvi še vedno prenizko ceno—vsaj za leadvillske rudnike.

Slovencem in Hrvatov je prišlo te tedne precej sem, misleč, da dobe delo, a ga niti za domače ni dovolj. Tri sto Leadvillčanov je delalo za CWA, kar je za tako majhno mesto velik odstotek.

Ze lani se je govorilo, da bo morda začela zopet obratovati pivovarna Columbine, ki je bila pred prohibicijo posest rojaka Goloba in nekaterih drugih. Potem je bilo poslopije čisto zapuščenno in bi ga bilo treba popolnoma predelati. Ker pa nikogar ne mika, da bi svoj kapital investiral v tem mestu, bo stara slovenska pivovarna menda ostala še v naprej podrtija.

Ravno ko to pišem, sem izvedel, da je ubilo enega rudarja v rudniku Claimex 10 milj od tu, mnogo pa je bilo poškodovanih. Vzrok, eksplozija dinamita. To je eden rudnikov, ki dobro obratuje radi svoje posebne kovine, toda nesreč je toliko, da se jezuditi! Kompanija ima v načrtu, da ga spremeni v "open pit." V ta namen je treba odgrniti ogromno plast kameljna. Dinamita dovažajo na vagone.

Naših rojakov dela malo v tej majni, ker je past za rudarje in mučilnica ob enem.

Poročevalec.

Dne 20. aprila na Winterjev shod

Chicago, Ill. — Jugoslovansko delavstvo v Chicagu opozarjamo na shod, ki se bo vršil v petek 20. aprila zvečer v dvorani SNPJ. Glavni govornik bo bivši dunajski podzupan Max Winter. Pridite, da čujete o civilni vojni prošlega februarja v Avstriji in o drugih dogodkih govornika, ki je bil aktivno na avstrijski delavski fronti. Sodrugi Winter govori angleško.

Milwaukee Leader

Največji ameriški socialistični dnevnik. — Naročnina: \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta, \$1.50 za tri mesece.

Naslov: 540 W. Juneau Ave. MILWAUKEE, WIS.

V NEDELJO

DNE 29. APRILA

DOPOLDNE

KONFERENCA

KLUBOV JSZ IN DRU-

STEV PROSVETNE

MAJICE,

POWER POINT, O.

Večer prej veselica v isti naselbini, ki jo priredi socialistični klub za udeležence konferencie in drugo občinstvo.

Tony Kravanja.

KOMENTARJI

"Business is Business"

Papež je podaljšal sveto leto še za eno leto. In uprava čikaške svetovne razstave je podaljšala svoj business do konca tega leta. Včasii so se svetovne razstave vršile samo eno leto, in sveto leto je trajalo eno leto.

Ampak lani je bil k' est in razstavi v Chicagu in v Kimu slab, pa se nadejajo, da bo letos morila boljše.

Čudež v Trstu

Signora Monaro, ki leži v bolnišnici v Trstu težko bolna, je postala v ljudski domiljiji italijanskih vernikov svetnica. Mnogi, ki so jo videli, pravijo, da zažari č časa iz njenih prs močan sij, kakor iz svetilke. Traja kake tri sekunde in ugasne.

Verniki so vznikli nad čudežem, brezverci, ki jih je v Trstu vzle fašizmu se vedno precej, pa pravijo, da je signora Monaro brčkone pa nesreč zavžila malo avtomatično električno svetilko.

"Radnik" se jezi po nepotrebnosti

"Radnik" z dne 5. aprila se v daljšem članku zelo jezi — kakor je pač njegova navada, in konstatira, da je jugoslovanska vlada legalizirala socialistično stranko zato, da ji bo pomagala ubijati zavedne delavce.

Iz poročila v "Jutru" vidimo, da vlada v Beogradu obnovljene socialistične stranke ni odebriala, in to na podlagi zakona o novih političnih strankah. Torej je ne bo, in zato vladi ne bo mogla pomagati ubijati zavedne delavce.

Če se predsodkov otresemo, si lahko stvar predstavimo v nasprotni luči. Recimo, da bi vlada socialistično stranko dopustila. Tedaj bi delavci, ki jih preganja, imeli za seboj vsaj eno politično organizacijo v državi, ki jih bi branila. "Radnik" se obenem norčuje iz zastopnika socialistične Internacionalne Rennerja, ki je bil na beogradskem zboru. Tudi tu se je pisec opekel, kajti v civilni vojni februarja t. l. v Avstriji je Renner dokazal svoje revolucionarstvo, medtem ko so uredniki dunajskega komunističnega dnevnika skočili po fašistični zmagi v sovražni tabor in začeli izdajati fašističen dnevnik. Ako se že govori o izdajalcih, jih lahko najdejo zadosti v svoji internacionali.

Severing obdžljen po krivem

Dne 2. aprila je časopisje po vsem svetu objavilo senzacionalno vest, da je prestopil Karl Severing, znani socialistični vodja v Prusiji, v Hitlerjev tabor. Severing jo vest odlično zanikal. Prvi jo je objavil komunistični list Deutsche Volkszeitung v Saarbrücku. Na prvi strani je imel senzacionalno vest o Severingovem skoku pod naslovom "Moja pot k Hitlerju", na eni notranjih strani pa pojasnilo z malimi črkami, da vest ni resnična. Preklek je imel v isti številki zato, da se je izognil nevarnosti — tožbe.

Po omenjenem komunističnem listu so laž objavili Hitlerjevi listi in nato, kakor za aprilsko šalo, tudi drugi v inozemstvu.

Ako bodo komunisti tako delovali za "enotno fronto", je nikdar ne bo. Gotovo je, da bo delavski razred postal spet solidaren, in je zuitska komunistična taktika se bo morala umakniti.

Brez posebnega komentarja

Ameriška Domovina z dne 3. aprila je priobčila pod naslovom "Kristan, Adamič in 'Hlapci'" sledečo "vest", ki je polna škodoželjnosti in neumne zavisti:

"Preteklo nedeljo je vpriporilo dramsko društvo "Ivan Cankar" Cankarjevo dramo "Hlapec". Igra je bila vpriporjena že pred več tedni in so jo ponovili na velikonočno nedeljo. Ker pa predstava ni imela skoro nobene udeležbe, so povabili za drugo predstavo proslulega Etbina Kristana in Louis Adamiča, misleč, da bo to napolnilo dvorano. Zal, da so ljudje zopet izostali. Bilo jih je komaj nekako 400 v dvorani, dasi se je vršila silna reklama v "naprednih" listih za predstavo in štafažo, ki je bila v zvezi z njo."

"Za hlapce vzgojeni —"

"Za hlapce rojeni, za hlapce vzgojeni —". Kapitalizem bi razpadel, kapitalisti bi morali delati za kruh, generali bi se morali vojskovati sami in demokratski ter republikanski politiki bi bili brez političnih služb, če ne bi bilo milijone in milijone ljudi, ki se ne morejo otresti hlapčevstva in nevednosti.

Neiskreni protestanti

Organizacija za človeške pravice je imela dne 8. aprila v Chicagu konferenco proti nazizmu v Nemčiji. Eden izmed govornikov je bil tudi Rev. Knox Wilson, predsednik katoliške Loyola univerze.

Je prav, da katoliški svečeniki protestirajo proti Hitlerju, ker gaži človeške pravice, pa prav, ker ne protestirajo tudi proti katoliškemu fašizmu v Avstriji in Italiji, ki nič manj ne gaži človeških pravic.

Krivično pridobljena imovina

Richard J. Reynolds je pred nekaj dnevi dopolnil 21. leto. Oblast mu je izročila njegov del dedičine — petindvajset milijonov dolarjev. Njegov oče je bil posestnik tobačnih tovarn, v katerih mu je nakupilo ogromno premoženje tisoče izkoriščanih, slabo plačanih delavcev in delavk. Mladi Reynolds, ki ni delal še nikdar v življenju, pa žanje sadove.

To je sistem, ki kriči po odpravi, pa če ga razni Wirti, Ameriška legija, patrioti v Wall St. in lakajni kapitalizma še tako branijo.

E. ZOLA:
RIM
 Poslovenil ETBIN KRISTAN

(Nadaljevanje.)

Tajnik je stopil na prag in je bil moral tako hitro priti po stopnicah, da ga je Pierre skoraj tako videl brez sape hiteti skozi kardinalov kabinetu. Ta je bil zapustil balkon, da bi šel svojemu slu nasproti, ali kmalu se je zopet z mnogimi vprašanji in vzkliki vrnil tja. Slabe vesti so ga vsega razburile.

"Torej je res? Noč je bila slaba? Njega svetost ni zaspal niti za trenotek? Grizenje, tako so Vam pravili. Ali v njegovi starosti ne more biti nič hujšega... To ga lahko zaluši v dveh urah... Pa zdravnik, kaj pravijo oni?"

Odgovor ni došel do Pierra. Razumel pa je, ko je kardinal nadaljeval:

"O, zdravnik, oni nikdar ne vedo ničesar, Sicer pa, če nečajo govoriti, se pravi to, da ni več daleč smrt... Moj Bog, kakšna nesreča, ako se ne more katastrofa odgoditi za nekoliko dni!"

Molčal je in Pierre je čutil, kako so njegove oči zopet počivale na Rimu tam doli, kako je zopet z vso svojo častilakomnostjo opozoval cerkev sv. Petra, malo, svetlo točko sredi ogromne rdeče ravnine, ki je bila komaj toliko kakor noht mezinca. Kakšen nemir, kakšna razburjenost, če bi bil papež mrtev! Le roko bi hotel iztegniti, da bi mogel vzeti večno mesto, sveto mesto, ki ne zavzema na obzorju več prostora kakor z otroške lopatice stresen kupček peska, v svojo dlan. Sanjal je že o konklavu, ko popadajo prestolna nebesa ostalih kardinalov in ostane le njegovo nepremično ter ga krona in odene s škrlatom.

"Toda prav imate, dragi moj," je vzkliknil, obrnjen k Santobonu. "Delovati je treba, saj gre za blaginjo cerkve... In potem, saj ni mogoče, da ne bi bila nebesa z nami, ki nečemo nič drugega, kakor zmago in slavo. Če mora biti tako, bodo znala zadnji trenotek treščiti Antikrista ob tla."

Zdaj je Pierre prvič razločno slišal tudi Santobona, ki je dejal z raskavim glasom, z nekakšno divjo odločnostjo:

"O, če se obotavljajo nebese, se jim bo pomagalo!"

To je bilo vse; potem ni slišal ničesar več kakor nejasno mrmljanje. Balkon je bil prazen in Pierre je zopet čakal v solncem, od jasnega, dražestnega miru napolnjenem salonu. Naenkrat so se odprla vrata delavnice in sluga je odvedel Pierra noter. Na svoje začudenje je našel kardinala samega, ne da bi bil videl ona dva duhovnika oditi; odstranila sta se skozi druga vrata.

V jasni, rumenkasti svetlobi je stal kardinal s svojim pobarvanim obrazom, močnim nosom, debelimi ustnicami, kljub svojim šestdesetim letom mladostno krepak in zastaven pri oknu. Na ustnicah mu je zopet plaval očetovski smehljaj, s katerim je politično sprejel preproste ljudi. Takoj ko se je Pierre sklonil in poljubil prstan, mu je ponudil sedež.

"Sedite, ljubi sin, sedite... Torej prihajate zaradi nesrečne reči z Vašo knjigo. Zelo, zelo sem vesel, da morem z Vami govoriti o tem."

Sam je sedel na stol pri oknu, ki je gledalo na Rim, kakor da se ne more oddaljiti od njega. V tem ko se je duhovnik opravičeval, da moti njegov pokoj, je opazil, da ga niti ne posluša, temveč da upira oči zopet tja dol na vroče zaželen plen.

Kljub temu je ostal kardinal navidezno popolnoma prijazen in pazljiv, in Pierre se je čutil, kakšno silo volje je moral imeti ta mož, da je mogel navidezno kazati toliko zanimanja za zadeve drugih, v tem ko je v njem razsajal tak vihar.

"Vaša eminenca mi torej blagovoli odpustiti..."

"O, saj ste vendar storili popolnoma prav, da ste prišli, ko moram zaradi svojega nestalnega zdravja prebivati tukaj... Počutim se sicer že nekoliko bolje, in zelo naravno je, da mi podate kakšna pojasnila, da

branite svojo knjigo in da izkušate razsvetliti mojo sodbo. Čudil sem se celo, da Vas še nisem videl, ker vem, da je Vaša vera močna in da se ne plašite nobenih korakov, da bi izpreobrnil svoje sodnike... Govorite, ljubi sin; poslušam Vas z vsem veseljem, ki bi ga občutil, če bi Vas mogel oprostiti."

Pierre se je dal ujeti s temi dobrohotnimi besedami. Zopet se je zbudilo v njem upanje — upanje, da si pridobi vsegamogočnega prefekta indeksa. Smatral je tega nekdanjega nuncijsa, ki se je najprej v Bruslju in potem na Dunaju izučil umetnosti, kako se pošiljajo opeharjeni ljudje zadovoljni domov, na ta način, da se jim obljubi vse in ne dovoli nič, za izredno duhovitega, za posebno dobrega. Zato se mu je zopet vnel apostolski ogenj, pa je razkladal svoje misli o jutrnjem Rimu — o Rimu, o katerem je sanjal, ki postane zopet gospodar sveta, čim se vrne k Jezusovemu krščanstvu, k ognjeviti ljubezni do malih in slabih.

Sanguinetti se je smehljaj, nalahno je pomajeval z glavo in dajal vzhicene vzklike od sebe.

"Jako dobro, jako dobro! Izvrstno!... O, jaz mislim, kakor Vi, ljubi sin, več se ne more reči... Ali povsem očitno je, da soglašate v tem z vsemi dobrimi duhovi."

Razuntega, je dejal, ga je vsa poetična plat te reči globoko genila. Rad je veljal, nedvomno iz tekmovanja, kakor Lev XIII. za izvrstnega latinca, pa je prisegel Virgilu posebno neomejeno naklonenost.

"Vem, vem... o, trikrat sem čital ono mesto o vračajoči se pomladi, ki tolaži od zime odrevenue reke... Ali pa tudi veste, da imate vse polno latinskih izrazov? Več kakor petdeset mest sem si zabeležil v Vaši knjigi, ki bi jih lahko našel v eklogah. Vaša knjiga je dražestna, resnično dražestna!"

Ker nikakor ni bil neumen in je čutil, da tisti v tem malem duhovniku velika inteligenca, se je naposled zbudilo njegovo zanimanje — ne zanj, temveč za korist, ki bi se nemara dala doseči od njega. V svoji spletkarski mrzlici se je neprenehoma bavil s tem, kako bi iztlačil iz drugih, iz kreator, ki mu jih pošilja Bog, vse, kar prinašajo s seboj in kar bi moglo koristiti njegovemu triumfu. Za trenotek se je obrnil od Rima, pogledal svojemu obiskovalcu v obraz in ga poslušal, vprašujoč se, čemu bi ga mogel porabiti bodisi takoj, v krizi, ki jo preživlja, ali pa pozneje, če postane papež. Ali duhovnik je zopet storil napako, da je napadel posvetno gospodarstvo cerkve in izrekel nesrečno besedo o novi veri.

Kardinal, ki se je še vedno smehljaj, ga je ustavil s kretjno roko, ne da bi zmanjšal svojo ljubeznivost, dasi je bil njegov davni sklep sedaj popolnoma utrjen.

"Gotovo, ljubi moj sin, v marsičem imate prav in pogostoma soglašam z Vami — o, popolnoma!... Toda glejte, gotovo ne veste, da sem tukaj zaščitnik Lourda; kako morete torej po onem mestu o jami zahtevati, da naj se izrečem za Vas, pa proti očetu?"

To dejstvo, katerega res ni poznal, je Pierra povsem pobilo. Nič ne bi bil tako previden, da bi ga poučil o tem. V Rimu ima vsaka katoliška stvar, najsi je kjerkoli na svetu, od Svetega očeta določenega kardinala za zaščitnika, ki jo mora zastopati, in če je treba, braniti.

"Dobri očetje!" je Sanguinetti blago nadaljeval. "Prizadeli ste jim veliko bolečino. Resnično, naše roke so zvezane, njihove boleste ne moremo še povečati... Če bi vedeli, koliko maš nam pošiljajo! Brez njih bi moral marsikateri izmed duhovnikov, kar jih poznam, od lakote umreti..."

Ni bilo druge poti, kakor ukloniti se. Pierre je zopet zadel ob denarno vprašanje, ob potrebo Svete stolice, da si zavaruje svoj proračun za dobra in slaba leta. Venomer se je kazalo suženstvo papeža, katerega je izguba Rima oprostila vladnih skrb, pa ga prisiljena hvaležnost za dobljene miloščine vendar priklepala na zemljo. Potrebe so tako velike, da vlada denar, da je denar najvišja moč, kateri se klanja vse na rimskem dvoru.

Sanguinetti je vstal, da bi dal obiskovalcu slovo.

Dalje prihodnjic.)

Radevolje priznavate, da je Proletarec list, ki služi, da ga slovenski delavci, katerim je namenjen, čitajo. Toda ali kaj storite, da ga razširite mednje?

KOMEDIJA BREZ PRIMERE

Samuel Insull je bil finančni in "utilični" car v državah osrednjega zapada. Njegovo glavno mesto je bilo Chicago. Razpolagal je s stotinami in z milijardami dolarji. Bil je "genij", ki so ga kazale učiteljice v javnih in v farnih šolah za vzor svojim učencem. Bil je patron opere. Bil je ponos Chicago, ponos Illinois, ponos Zed. držav... no, koncem konca se je čisto lahko dokazalo, da je bil navaden špekulant in prevarant. Predno pa so oblasti javnosti to priznale, so dale Insullovim kompanijam priliko, da so mu nakazale po \$25,000 na leto pokojnino za zvesto sodnikovanje in ob enem so izpustile, da ga je sodišče imenovalo za enega sodnih upraviteljev podzvetij — katera je bankrotiral. Ta igra je šla nekaj časa. Ko pa se je doznalo, da segajo izgube — "prevarancije" — v našeto milijonov, so dale Federalne in lokalne oblasti Insullu vsjo priliko, in v našeto milijonov, "zaradi zdravja" v inozemstvo. Nato je bruhnil. Delničarji — tisoče in tisoče malih ljudi — so izvedeli, da so bogataši posebno skozi prve mesece krize prodali Insullove delnice navzvenem po visokih cenah — potem so "padle". Pa tudi prejšnji delničarji so izgubili milijone dolarjev. Ko je bil Insull na varnem v Grčiji, so se žele začele proti njemu intrige ameriških oblasti, zato, da so razni advokati in drugi slični šumarji zaslužili čimveč. Ta "boj" je trajal dolgo dolgo, dokler se niso grške oblasti naveličale in dale Turčiji priliko, da naj tudi ona nekaj zasluži. To je justica pod "new dealom". Na sliki na levi je Insull, kakršen je bil, ko je hodil v svojo operno palačo v Chicagu. Na desni je bil slikan v Atenah, ko se je izogibal vsiljivim časnikskim fotografom.

RAZPRAVE IN SKLEPI SYGANSKE KONFERENCE J. S. Z.

Konferenca zastopnikov klubov JSZ in društva Prosvetne matice, z delokrogom v zapadni Pennsylvaniji, se je vršila v nedeljo 25. marca 1934 na Syganu, Pa., v dvorani društva Bratstvo št. 6 SNPJ.

Zborovanje je otvoril tajnik Konferencie Jacob Ambrozich ob 10. dop. Za predsednika je bil izvojen George Smrekar iz West Aliquippa, Pa., in za zapisnikarja John Koklič iz Canonsburga, Pa.

Zastopani so bili sledeči klubi: Burgettstown, Imperial, Avella, Herminie, Canonsburg, Moon Run, Sygan in Lawrence.

Društva Prosvetne matice: Sygan, Library, Herminie, Moon Run, West Aliquippa, Canonsburg, Lawrence, Burgettstown, Bridgeville in Avella.

Zapisnik prejšnje konference je bil sprejet brez ugovora.

Tajnik Ambrozich poroča, da je v konferenčni blagajni \$20.58. Od zadnjega do tega zborovanja v poslovanju tajnika ni bilo sprememb. Poroča sodrugom, da naj se podvizajo v agitaciji za Zvezo in njeno glasilo Proletarca. Poročilo tajnika se odobri.

Organizator John Terčelj pod zborovalcem obirno poročilo. Apelira na posamezne sodruga in klube, da naj delamo enotno in energično za naš pokret. Vzpodbuja navzoče, da podvojimo agitacijo za naše klube, za širjenje literature in Proletarca. Njegovo poročilo je bilo vzeto z odobravanjem na znanje.

Nato s. Terčelj prečita dopis, priobčen v 1382. številki Proletarca pod naslovom "Ali so klubi JSZ v Pennsylvaniji aktivni ali neaktivni?" S. tajnik Ambrozich pa je prečital pismo zveznega tajnika Chas. Pogorela.

Sledila je razprava o omenem dopisu, katere so se udeležili Terčelj, Kavčič, Zornik in drugi. Nato je bil sprejet predlog, da naj konferenca sprejme izjavo o delu pennsylvanskih klubov JSZ, ki se jo priobči v zapisniku. Sodruga Terčelj in Koklič sta bila delegirana, da jo spišeta.

S. Anton Zornik obirno poroča o konvenciji pennsylvanske socialistične stranke, na kateri je bil delegat. Pojasnjuje potežkoče, ki jih imajo ameriški sodrugi pri svojem delu. Tisti, ki so vpsoleni v strankinem uradu v Pennsylvaniji, delajo veliko brez-

plačno. Sploh se aktivni ameriški sodrugi za gibanje zelo žrtvujejo. On je proti, da bi ta konferenca poslala kako izjavo v Proletarca z ozirom na kritiko proti našim klubom v Pa. In če se jō že sprejme, naj bo pisana vljudno v konstruktivni namen.

Nadzorni odbor poroča, da je pregledal knjige tajnika, ki so v lepem redu.

Razprava o Proletarcu: Zornik kot potovalni agitator Proletarca poroča, da deluje, kolikor je v njegovi moči, da se ga razširi. Pravi, da je širjenje socialistične misli in socialističnega tiska težavno delo. Stvari, ki so slabe, se širijo same od sebe.

S. Terčelj izvaja, da je storil Proletarec za izobrazbo našega delavstva že ogromno delo. S svojim oglašanjem in urganjem je pripomogel, da se je med naše ljudstvo razpele že na tisoče dobrih knjig in brošur. Proletarec je pogonal v kot že marsikako varalico in napravil marsikako zavajalno, akcijo neškodljivim, ker jo je javnosti predstavil v resnični luči.

V tiskovni fond Proletarca se je med udeleženci konference nabralo \$6.71.

Sklenjeno, da da konferenca oglasi v Majski Glas za vsoto \$5.

Sklenjeno, da naj pennsylvanska Konferenca priporoči članstvu tukajšnjih klubov JSZ, da naj glasujejo za iniciativni predlog, ki določa povišanje asesmentā 5c na člana in s pomočjo tako nabrane vsote naj se bi vpsolilo stalnega organizatorja in agitatorja za JSZ in Proletarca.

Priporočilo, da naj klubi v tem okrožju prirejajo zabave in sestanke v podporo glasilu in v prid konferenčne blagajne, se odobri. Konferenca potrebuje gmotno oporo, da se ji omogoči poslati delegata na prihodnji zbor JSZ. V ta namen je klub št. 118 konferen-

čni organizaciji že prispeval \$5.

S. L. Kavčič predlaga, da naj konferenca pismeno urgira kongresnike in senatorje iz Pa., da bi glasovali za Waggerjevo predlogo. Predlog sprejet. V odbor za izvršitev tega dela pa so bili izvoljeni Zornik, Ambrožič in Terčelj.

Zastopniki klubov in društva Prosvetne matice poročajo, da so njih organizacije načelno večje število izvodov Majskega Glasā in da so aktivni na političnem in na prosvetnem polju.

Prejde se na sklepanje o sedežu prihodnjega konferenčnega zborovanja. Soglasno sklenjeno, da se prihodnja konferenca vrši v Canonsburgu prve nedelje v avgustu. Po konferenci bo piknik, na katerega se povabi tudi par govornikov.

Medtem pride v dvorano naš slovit pisatelj Louis Adamič, ki je na poti v Canonsburg na svoje popoldansko predavanje. Zborovalci so ga navdušeno sprejeli. Adamič je vprašal, kakšno je to zborovanje. Pojasni mu s. Terčelj, nakar Adamič pravi, da imamo težko delo.

V odbor Konference so izvoljeni vsi prejšnji odborniki.

Na to zborovanje sta prišla iz vzhodnega Ohio sodruga Tušek in Bogatay, ki v imenu vzhodno-ohijske Konference JSZ pozdravita navzoče. Ob enem vabita, da naj naša Konferenca pošlje par zastopnikov na njihovo konferenco, ki bo v nedeljo 29. aprila v Power Pointu, O. Vabilo je bilo z navdušenjem sprejeto. Sklenjeno, da se naj njihove konference udeležita sodruga Ambrožič in Terčelj.

Nato s. Terčelj povabi vse udeležence v Canonsburg, kjer bo predaval Louis Adamič. S tem je dneveni red končan in predsednik Smrekar se zahvali društvu Bratstvo št. 6 SNPJ za brezplačno dvorano, prijazen sprejem in postrežbo. Zborkovanje zaključeno ob 1:45 popoldne.

George Smrekar, predsednik. John Koklič, zapisnikar.

O shodih v Girardu in v Sharonu

Girard, O. — Shod Joško Ovna dne 18. marca v tukajšnjem Slovenskem domu je bil uspešen. Sklicaj se je girardski klub JSZ. Udeležba je bila večja kot smo je pričakovali, kajti vreme je bilo zelo slabo in za oglašanje shoda smo imeli malo časa. Zenske so bile zelo dobro zastopane, na katere je govornik posebno apeliral, kajti one vzgajajo mladino. Udeleženci so pazno sledili njegovim izvajanjem, kar je hvalevredno.

Istega dne je Oven govoril tudi na shodu v Slovenskem domu v Sharonu, Pa. Udeležba je bila obilna. Naporno je govoriti na dveh shodih v enem dnevu, toda Oven je nalogo dobro izvršil. Na obeh shodih je odgovarjal na razna vprašanja.

Dne 3. aprila je v Slovenskem domu v Girardu predaval Louis Adamič. Govoril je največ o Jugoslaviji in tudi o Ameriki. Dejajle, da ne verjame, da bo "new deal" uspel. Po končanem predavanju je bilo nekaj vprašanj, na katere je odgovarjal. Tudi na tem shodu je bila lepa udeležba.

John Kosin.

Kupujem staro zlato
 bodisi ure, uhane, prstane itd., po izredno visoki ceni. Zglasiite se pri meni.
LEBER — ZLATAR
 3817 W. 26th St., Chicago, Ill.
 6504 W. Cermak Rd., Berwyn.

John Rak v Detroitu

Detroit, Mich. — Tu je bil 31. marca pa do 5. aprila na obisku s. John Rak iz Chicaga. Dne 31. marca je bila sklicana sedaj klubov 114 in 115 ter mladinskega odseka. John Rak nam je na nji pojasnil delo, ki ga izvršuje klub št. 1 s svojimi odseki in kakšnih načinov se poslužuje, da je delo uspešno.

V splošnem se z njegovimi priporočili strinjamo in so vredna posnemanja. Uverjen sem tudi, da bo klub št. 114 kos svojimi nalogi in da bo postal aktivnejši ko hitro se izvleče iz finančne krize, ki mu je najtežja ovira.

Zgodovina kluba št. 114 je našemu delavstvu v Ameriki prav malo znana, četudi je vršil v Detroitu že težke in velike naloge. Znano je, da je bil mnogo let to ne samo eden največjih klubov v JSZ, ampak tudi najbolj delaven najsibo na prosvetnem ali agitačiskem polju. Koristilo bo naši stvari, če se enkrat potrudimo in opišemo zgodovino kluba št. 114, na katero smo njegovi člani upravičeno ponosni.

John Rak je bil tudi gost na prireditvi naših klubov v nedeljo 1. aprila. Je še mlad, toda energičen in že izkušen agitator. Razvija se tudi v dobre govornika. Lahko smo ponosni na tega mladega bojvejnika. Njegovemu govoru je obšnstvo na skupni prireditvi omenjeno nedeljo pazno in z zanimanjem sledilo — ne morda toliko iz radovednosti, kakšna bodo njegova izvajanja, ampak v začudenju, ker je spoznalo v njemu energičnega, zmōžnega socialističnega delavca in agitatorja.

Tudi naši mladini se je prikupil, enako starejšim. Bil je tu na agitaciji za Proletarca, in rezultat, kakor mi je rekel John Rak sam, je povoljen.

Dne 4. aprila zvečer, predno se je vrnil v Chicagu, sta kluba št. 114 in 115 s sodelovanjem mladinskega odseka spet sklicala sešatek, na katerem je bilo mnogo mladine in tudi nekaj starih sodrugov.

J. Rak je v kratkem govoru apeliral na mladino za skupno delo v kluboma št. 114 in 115, kajti če bodo delovali kot separatne skupine, bodo oboji na škodi. Sedaj je tu čas, ko se mora naša mladina vezbati, da se vsposobi nadaljevati isto delo v organizacijah našega delavstva, katerega so do slej vršili njihovi očetje in matere.

Diskuzija je bila zelo prisrčna in od sodruga Raka smo se prav prijateljsko poslovili. Mi pa smo se odločili, da ko hitro postanejo razmere le malo ugodnejše, se bomo zadosti potrudili, da bo šla detroitska nasebina v našem gibanju "over the top".

John Rak nas je zagotovil, da je odnesel iz te nasebline najboljše vtise. Želimo mu pri njegovem delu obilo uspeha.

A. Jurca.

Kriza, vojne, pomanjkanje in druga socialna zla so posledica ljudske nevednosti.

FENCL'S
 RESTAVRACIJA IN KAVARNA
 2609 So. Lawndale Ave.
 Chicago, Ill.
 Tel. Crawford 1382
 Pristna in okasna domača jedila
 Cene smerne. Postrežba točna.

SHEBOYGAN, WIS.

V NEDELJO 22. APRILA 1934

konferenca klubov JSZ in druš. Prosvetne matice

Klubi in društva v čikaškem, milwauškem, waukeganskem in sheboyganskem okrožju, pošljite zastopnike.

Konferenca se prične ob 10. dopoldne v Fludernikovi dvorani.

ZVEČER V ISTI DVORANI SHOD.

Slovenski govornik JOŠKO OVEN.

DELA VCI V SHEBOYGANU, UDELEŽITE SE TEGA SHODA VSI!

KLUBOM IN DRUŠTVOM

KER zelite svojim priredbam čimveč moralnega in gmotnega uspeha

OGLAŠAJTE JIH V PROLETARCU!

Izjava pennsylvanske konference JSZ

V 1382. šte. Proletarca z dne 7. marca 1934 je priobčen članek z naslovom "Ali so klubi JSZ v Pennsylvaniji aktivni ali neaktivni?" Podpisan je F. Z., nedvomno urednik Proletarca, ki pojasnjuje, da so bili naši klubi na konvenciji soc. stranke v Harrisburgu v Pennsylvaniji kritizirani — tako je poročal delegat Anton Zornik — in če ne postanejo bolj delovni, bodo razpuščeni.

Iz poročil zastopnikov naših klubov na konferenci dne 25. marca na Syganu, Pa., je razvidno, da so bili na konvenciji v Harrisburgu kritizirani v tako strogem smislu neupravičeno. Smatramo, da jim je bila storjena krivica.

Zastopniki klubov so pojasnjevali, da sodrugi v teh časih delujejo kolikor največ jim dopuščajo gnotne razmere. Razpečali so več sto izvodov brošur "The New Deal", ki jo je spisal Norman Thomas, dalje brošure "Taxes and Tax Dodgers", ki jo je priredil župan D. W. Hoan in več drugih, ki so bile naročene iz glavnega stana soc. stranke.

V vsakem klubu je nekaj članov, ki so naročeni tudi na angleške socialistične liste, posebno na "New Leader".

V vsaki volilni kampanji sklicujemo shode in razpečavamo slovenske in angleške socialistične letake. Najemimo, stroške govornikom in literaturo plačajo naši klubi in poleg tega sodrugi kolektajo v kampanjske fondre v prid soc. stranke.

Ob praznovanju 25-letnice Proletarca je nam socialistična stranka čestitala k naši vztrajnosti, kajti vzdržali smo list tudi skozi najhujše krize dalj kot pa so mogli vzdržati svoja glasila mnoge veliko močnejše skupine v socialistični stranki, bodisi angleške ali drugojezične. Proletarce praznuje po zaslugi vztrajnosti naših sodrugov prihodnje leto svojo tridesetletnico. Po obsegu je eden izmed največjih socialističnih tednikov v tej deželi.

Ako so v socialistični stranki v Pennsylvaniji in drugje med drugimi tudi taki člani, ki kljub svojim aktivnostim ne morejo zapopasti naših razmer, našega dela in agitacije klubov JSZ med našim delavstvom, ni to naša krivda. Več

let po vojni so bili naši klubi med premogarji v zapadni Pennsylvaniji takorekoč edini socialistični agitator.

Nam je žal, ker nimamo večjega števila mladine v svojih vrstah. Tudi če nam to sodrugi, ki nas kritizirajo, zamerijo, mi ne moremo spreminiti okolčin. Mladina vidi, kako so aktivni socialisti med zavedenim maso otovraženi, pa se ne more navdušiti za socialistično gibanje in agitacijskega dela se izogiblje.

Konferenca na Syganu priznava, da bi bilo med nami lahko več aktivnosti. To bomo skušali v bodoče popraviti.

Bilo nam je poročano, da je bila na konvenciji v Harrisburgu izrečena pretnja, da če ne postanejo naši klubi bolj aktivni, bodo razpuščeni. S takimi načini naši klubi ne bodo dobili potrebne vzpodbude. Dobili pa jo bodo, če si stranka zgradi vsaj v vseh večjih krajih trdne ameriške postojanke, ki se ne bodo opirale ob klube federacij, pač pa jim bodo v bodrilo. Mi smo za sodružno kooperacijo in za razumevanje težkoč drug drugega.

Težavno vprašanje za nas so tudi finance. V naših klubih so skoro izključno premogarji in njih žene, ki so v dolgih stvarkah prošlih let in potem še skozi to krizo do kraja obubožali. Pri tolikšnem odstotku brezposelnih in po tolikih letih prispevanja v razne namene delavskega gibanja, je danes v sedanjih okolčinah uspešna akcija za zbiranje doneskov nemogoča. Tisti, ki bi radi pomagali, nimajo. Oni, ki bi lahko, pa niso naši soimisljeniki. Zato v tem oziru storimo kolikor je pač v danih razmerah mogoče. Skušamo vedno prispevati svoj delež, da ohranimo Proletarca, plačujemo izdatke, ki jih imamo s shodi, naročujemo slovensko in angleško socialistično literaturo, ki jo razpečamo več zastoj kakor pa prodamo, agitiramo v volilnih bojih, in to je v glavnem vse, kar se od socialistov v sedanjih razmerah more pričakovati. Ko bodo okolščine ugodnejše, kakor so danes, bodo tudi rezultati naših aktivnosti bolj vidni in vzradošajoči.

Pennsylvanska konferenca JSZ.

George Smrekar, predsednik.
Jacob Ambrozich, tajnik.
John Koklich, zapisnikar.
John Terčelj, organizator.

ALI JE PREDSEDNIK V SKRBEH?

Proti predsedniku Rooseveltu je podvzeta radi njegovega "možganskega trusta" velika ofenziva, a izgleda, da se ni zmenil zanjo, kajti v najbolj vročih dneh napadanja je šel z nekaterimi prijatelji na vožnjo ob obrežju z jahto Nourmahal. Jadegnica Nourmahal je moderno opremljena ladja, ki stane nad milijon dolarjev. Krog na ladji znanuje predsednika. Ljudje ob ladji, na katere kažejo sulice, so tajni detektivji, ki spremljajo Roosevelta, v namenu, da ga ubranijo pred morebitnimi fizičnimi napadi.

Prvomajska proslava v Chicagu

Chicago, Ill.—Po vsem svetu, kjerkoli je delavstvo organizirano v svojih političnih, strokovnih in združenih organizacijah, se proletarijat pripravila na praznovo svojega največjega praznika — Prvega maja. Kot del te razredno zavedne armade se pripravila na praznovanje tega praznika tudi naš socialistični klub št. 1, predvsem njegova odseka: pevski zbor Sava in dramski odsek.

Kot je bilo naznanjeno v zadnjem Proletarcu, bomo slovenski delavci v Chicagu praznovali letošnji Prvi maj s koncertom v nedeljo 29. aprila v dvorani SNPJ. Program bo časa primeren, raznolčen in kratek. Slišali bomo dva kratka govora v slovenskem in angleškem jeziku, okrog pol ducata pesmi in kratko enodejanko. Ves program se bo izvršil v približno dveh urah.

Slovensko delavstvo v Chicagu in predmestjih vabimo na to praznovo našega največjega praznika. Simbolično pomeni Prvi maj za razredno zavedno delavstvo tisto, kar pomeni Velika noč za vernike: vstajenje delavskega razreda preko glav tiranov in prihod nove človeške družbe, družbe pravičnosti, enakosti in svobode. Mi zahtevamo vstajenje in življenje na tem svetu in ne po smrti! Dosegli ga bomo le z aktivnim, živim stremljenjem pod rdečim praporom.

Dva dni pozneje, na dan Prvega maja, bomo praznovali ta praznik pa skupno z delavci drugih narodnosti pod okriljem okrajne organizacije socialistične stranke in naprednejših unij. V ta namen je v delu varietni program, pri katerem bodo sodelovale razne skupine. Ta praznava se bo vršila zvečer v Masonic dvorani v "loopi".

Prvi majnik kliče na dan vse delavstvo! V nedeljo 29. aprila popoldne vsi na prvomajsko praznovo socialističnega kluba št. 1 in koncert Sava, na dan Prvega maja pa na skupno praznovo socialistične stranke! Nabavite si vstopnice za našo praznovo vnaprej. Stanejo 40c. Prvi maj vas kliče! — Pub. odbor.

"Majski Glas"

Izmed gradiva, ki je bilo prirejeno za letošnji "Majski Glas" do prošle sobote, omenjamo: "Bastilija je padla" (Benedikt Pantner-IV. Vuk); "Dan, ki bi ga rad dočakal" (Nace Zlemberger); "Dekle iz tovarne" (Anton Slabe); "Doktor Kramp". Farsa. Spisal Ivan Molek. "Prvi maj med ameriški Slovenci"; "Neamerikanski socializem" (Etbin Kristan); "Najboljši prijatelj" (spominu žene Karla Marxa); "Na pragu nove dobe" (Anton Garden); "Naših upov dan"; "Sanjači" (Anton Selškar); "Spomini ob prvem majniku" (Joseph Snoy); "Predmestje" (Ivan Cankar); "Prvi maj 1890-1934"; "Nevarnost nove svetovne vojne" (F. S. Tauchar); "Večer nad mestom" (Anton Selškar); "Avstrija in Evropa" (Otto Bauer).

Ostalo gradivo bo urejeno ta teden. "Majski Glas" bo obsegal 68 strani v obliki revije. Krasile ga bodo mnoge ilustracije. Posamezen izvod stane 20c; 10 izvodov skupaj \$1.90.

Od sobote 31. marca pa do sobote 7. aprila smo prejeli še sledeča večja naročila:

Po 50 iztisov: Klub št. 180 JSZ, West Allis, Wis.; Blas Brezovšek, Conemaugh, Pa., za društvo št. 168 SNPJ, št. 36 JSKJ in št. 59 SSPZ. — John Jereb, Rock Springs, Wyo., 40 iztisov; po 25 iztisov: John Dolinar, Broughton, Pa., John Terčelj, Strabane, Pa., druž. št. 19 JPSZ, Milwaukee, Wis., druž. Danica, Conemaugh, Pa., klub št. 5 JSZ, Conemaugh, Pa., klub št. 47 JSZ, Springfield, Ill., in društvo št. 6 SNPJ, Sygan, Pa. John Pečar, Pittsburg, Kans., 20 iztisov; po 15 iztisov: Leticus Mrmolja, Cleveland, O., in Donald J. Lotrich, Chicago, Ill.; Rudolph Kovacic, Buhl, Minn., 14 iztisov; po 12 iztisov: John Marolt, West Mineral, Kans., in John Krantzt, Detroit, Mich. Po 10 iztisov: Jos. Radosovich, Raton, New Mex., Jennie Ladstatter, Chicago, Ill., druž. št. 569 Fontana, Calif., H. Stanich, Cleveland, O., John Borich, Duluth, Minn., Pauline Vogrich, Milwaukee, Wis., druž. št. 315 SNPJ, Canton, O., in Mike Pencil, Frontenac, Kans. Po 5 iztisov: Joseph Klun, Lowber, Pa., Joseph Cigale, Universal, Pa., in Mary Zabrje, Parkhill, Pa.

Čitatelji Proletarca lahko k povečanju cirkulacije veliko pomagajo, če nabirajo naročnike Majskemu Glasu med svojimi prijatelji in znanci. V ta namen naj se poslužijo posebne pole, ki so jo prejeli iz upravnistva.

Prosvetna matica je ustanova za vnašanje napredna društva. Ali je vaše včlanjeno v nji?

Za boljše organizirano socialistično agitacijo

Chicago, Ill.— V Proletarcu z dne 4. aprila sem razpravljal o potrebi boljše organizirane akcije za razpečevanje Ameriškega družinskega kolektarja.

Take organizirane akcije so potrebne v vseh kampanjah, bodisi ob volitvah, v pridobivanju novih članov, novih naročnikov socialističnim listom, v oglašanju shodov itd.

Jaz sem človek, ki polagam vsjo vero v organizacijo. Ne v vodstvo. Voditelj je lahko dober, ampak naslanjanje množic ob voditelja se mi zdi zmotno. Naj voditelj napravi pomoto, kar je človeško, in če se je organizacija preveč naslanjala nanj, se prav lahko pripeti, da bo oslabela, ali pa celo propadla.

Pri nekem inteligentu sem čital v gotovi reviji poročilo o izvolitvi socialističnega župana v Bridgeportu, Conn. Člankar v nji pravi, da socialistični kandidat ni bil izvoljen zato, ker je socialist, ampak vsled svoje osebne priljubljenosti. On je celo mnenja, da mu socialistična stranka ni prav nič pripomogla k zmagi. Češ, bi bil vseeno zmagal, tudi ako ne bi bil socialist. Dotični inteligent je temu pritril in dejal, da tudi v Milwaukeeju volijo samo osebe po merilu popularnosti.

To je tisto meščansko naziranje, ki vidi samo osebo, pa nobenih načel, prepričanja in programa. Socialisti v Bridgeportu ne bi bili zmagali, če ne bi bila njihova organizacija tako izvežbana za agitacijsko delo. Učila in pripravljala se je mnogo let. Pokojni Victor L. Berger je v Milwaukeeju vedno poudarjal, da socialistični zmag ne bo brez smotrene organizacije. Saj je bil pokojni E. V. Debs tudi popularen in magnetična osebnost. Toda stranka, ki ga je kandidirala za predsednika, ni bila nikdar toliko močna, da bi mu mogla priboriti impresivno število glasov. Isto velja glede Normana Thomasa.

Pravilno je, da se vsaki osebi da priznanje, ki ji gre za delo in trud. Ne smemo se pa zanašati zgolj na osebo, kajti dobra organizacija je tisto, kar šteje.

Ameriška soc. stranka je precej dobro organizirana, toda ji manjka še veliko, da se bi pomaknila k popolnosti. Vsaj kar se agitacije tiče. Velik del članstva naše stranke je popolnoma neaktiven, ker ni vzgojeno za organizatorično in splošno agitacijsko delo. Vse preveč se gradi na prostovoljce. Zato na sejah velikokrat slišite: "Kdo se hoče prostovoljno prigrisati za to in to delo?"

To se ponavlja leto za leto. Delujejo pa vedno eni in isti, dokler se ne utrudijo ali naveličajo in stopijo v stran, češ, kaj pomaga!

Za preuredbo tega stanja je treba članstvo tako naučiti, da bo vsakdo smatral za svojo dolžnost biti aktiven ud v svoji stranki, namesto, da bi ležalo vse delo na "prostovoljcih".

Zdi se mi, da je nekaj resnice v trditvi, da je le malo ljudi poučenih o delu in obstojnosti socialistične stranke. Vzrok je, ker člani stranke ne pridejo v zadosten dotik z maso. Temu se bi odpomoglo z veliko izobraževalno kampanjo in z reorganizacijo. Vse delo bi se moralo vršiti po praktičnem načrtu in pod kontrolo centralnega odbora. Delo si naj razdele poročno po članstvu. Vsakemu članu bi bil določen mal okraj, in njegova dolžnost bi bila, da razdaja v njemu letake, nalira podpise ali izvršuje kako drugo njemu odkazanano delo. Za agitacijo naj se članstvo organizira po zmožnosti. Nekateri so večji v iskanju novih naročnikov socialističnim listom. Tem naj se določijo okrajji, v katerih naj od hiše do hiše agitirajo za socialistična glasila. Eni bi raznašali letake, drugi bi dobili nalogo oglašati shode itd. To je delo, ki ga je zmožen vsak član, da ima le zdrave noge.

V tem letu sem čital v naših listih dva proglaša delavske-socialistične internacionale. Koliko delavcev je čitalo poslanico o pokoljih v Avstriji? Naslovljena je bila vsemu svetovnemu proletariatu.

Pričakoval sem, da bo v očigled fašističnih brutalnosti v Avstriji čikaška organizacija soc. stranke podvzela kako demonstracijsko akcijo. In res, sklicala je protestni shod, ki se je vršil v Grand parku. Jaz o tem shodu nisem vedel ničesar in ogromna večina čikaškega delavstva prav tako ne. To pokazuje, kako šibko smo organizirani za oglašanje shodov.

Odbor JSZ je v enem svojih agitacijskih navodil omenil, da bi morali biti klubi tako organizirani, da bi mogli v kratkem času oglašati v naselbinah shod toliko, da bi mu bil uspeh zagotovljen. Žal, da nismo. Ne mi in ne v socialistični stranki.

O socialističnem protestnem shodu v Grand parku bi bilo treba obvestiti vse prebivalstvo v Chicagu in okolici v šestih urah ali pa še prej. Ker nismo organizirani tako dobro, se mi zdi to kakor zločin nad delavstvom.

Sedanje razdajanje letakov je zelo slabo organizirano — ponekod kar tjavendan. Po nekaterih ulicah morda razdajata letake dva — drug za drugim — a po drugih nihče. V Cicero sem to že opazil. Šel sem z letaki in videl, da jih je nekdo že razdajal pred menoj. Iskal sem ulice, kjer se niso bili razdani, toda kdo ve, če mi prišel tudi na take kdo za menoj in jih razdal znova? To povzroča izgubo časa in dela po nepotrebnem.

Razpečevanje letakov se bi moralo vršiti ne samo v volilnih kampanjah temveč celo leto. Vsaj vsak mesec se bi moralo izdati letak agitatorične vsebine. (Op. u.— Soc. stranka jih ima celo serijo, istotako pamfletov. Noben

mesec ne mine brez novih letakov in pamfletov. Polog tega aktivni sodrugi in sodružice razpečavajo posebne agitacijske številke angleških listov, na pr. tednik "New Leader".)

Depresija še ni ponehala. Veliko delavcev pričakuje, da se nekaj zgodi — nekaj, kar jim bo pomagalo iz krize.

Pa se ne bo nič prigodilo. Odrešenikov ni. Delavstvo je lahko samo sebi odrešenik in to v močni socialistični organizaciji. Ta je glavna. So tudi druge potrebne, kot strokovne in gospodarske. Ampak fakt je, da če politična organizacija delavstva propade, se zrušijo tudi druge delavske ustanove, kajti socialistična politična organizacija je podlaga vsem drugim.

Zato, sodrugi, skušajmo našo socialistično stranko ojačati in izpopolniti.

Frank Podlipec.

Koncert in predstava v Newburghu

Newburgh, O. — Tukajšnji pevski zbor "Delavec", odsek kluba št. 28 JSZ, priredi v nedeljo 15. aprila ob 3:30 pop. koncert, na katerem bo pripravljena tudi "Nova igra" (New Deal), ki jo je spisal Ivan Molek in je priobčena v letošnjem Ameriš. druž. kolektarju. Prireditev bo v Slovenski delavski dvorani na Prince Ave. pri E. 109th St. Sodeluje tudi pevski zbor "Jarja", odsek kluba št. 27 JSZ.

Koncertni spored vam bo nudil dosti duševnega užitka in istotako igra, ki je ne samo primerna za sedanje čase, ampak tudi resnična slika sedanjih razmer.

Vstopnice v predprodaji so po 35c, in na dan priredbe pri blagajni 40c.

Veljavno so tudi k plesni zabavi zvečer. Občinstvo v naši prostorni clevelandski naselbini vabimo, da nas poseti v obilnem številu.

Frank Hribar.

Dr. Wirt vidi strahove

Dr. W. A. Wirt pravi; da imajo nekateri Rooseveltovi svetovalci v takozvanem "brain trustu" namen vreči predsednika ob prvi ugodni priliki, na njegovo mesto pa postaviti ameriškega Stalina — in revolucija bo dovršena. Preobrat v Zed. državah se torej dogodi na povsem enostaven in lahek način — če se dr. Wirtu ne sanja.

Dr. ANDREW FURLAN

DENTIST
Phone: Canal 9694
1858 W. CERMAK RD.
CHICAGO, ILL.
Office hours:
9-12 A. M.; 1-5 and 6-8 P. M.
Thursday, Friday and Saturday
all day and evenings.
Waukegan office at
424-10th St., Tel. Ontario 7213
Monday, Tuesday and Wed. till
noon, Sun. by appointment only

BARETINCIC & SON

POGREBNI ZAVOD
424 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.
Tel. 1475

PARK VIEW WET WASH LAUNDRY CO.

FRANK GRILL, predsednik
PRVA SLOVENSKA PRALNICA V CHICAGU
Naši vozniki pobirajo perilo po vsem mestu, Cicero in Berwynu in dovažajo čistega na dom
TOČNA POSTREZBA DELO JAMČENO
Telefoni: CANAL 7172-7173
1727-1731 W. 21st STREET CHICAGO, ILL.

ZA LICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.
1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.
Tel. Lincoln 4700
PROLETAREC SE TISKA PRINAS.

PLINSKA GORKOTA

ZA VSAKOVRSNE TRGOVSKE OBRATE

Delna lista podjetij, ki se lahko okoristijo z znižanimi cenami plinske gorkote:

Grocerije	Cevljarne	Gostilne
Lekarne	Modne trgovine	Zdravniški uradi
Zelezarne	Brivnice	Tvornički uradi
Elektro-trgovine	Restavracije	Tvornice
Tobakarne	Cvetličarne	Skladišča
Slaičičarne	Pekarne	Gledališča

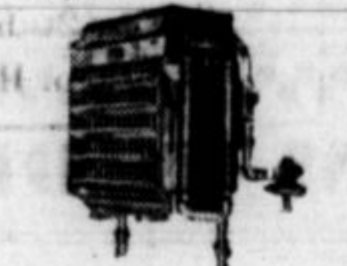
GRETJE S PLINOM je v zadnjih par letih naravnost zrevolucionirano način kurjave v tisočih industrijskih in trgovskih obratih v Chicagu. Cene plinu so padle skoraj na polovico od 1930-31. Uporaba plina za gretje je odpravila razno potratno zvezi s kurivom, olajšala delo, znižala stroške ter zvišala dobiček na mnogo presenetljivih načinov.

Trgovine na primer so čistejše in odjemalec se v njih počuti udobno, ker je na toplem in to je zanj nekaj privlačnega. Postrežba je točnejša ker lastniku ali pomočniku ni treba imeti skrbi s kurjavo v kleti.

Na razpolago imamo plinske grelnike raznih modelov, ki nudijo udobnost vam in vašim odjemalcem. Pridite in oglejte si jih. Z veseljem bo naš zastopnik, ki pride na vaš dom, pregledal vaš prostor, napravil načrt ter svetoval, kakšen grelnik potrebujete. Pokličite Wash 6000.

Plinski grelnik s krožilnim zvokom prihrani stroške v trgovinah, uradih in malih domovih. Delo s kurjavo odpravi, e-nako z odnašanjem pepela. Odpravi prah in ne-nago.

Gas-fired Unit Heater so idealni za trgovine, skladišča in druge obrate. Vedno dovolj toplega zraka v cirkulaciji.

THE PEOPLES GAS LIGHT AND COKE COMPANY
122 South Michigan Avenue

PRISTOJATE K
SLOVENSKI NARODNI
PODPORNI JEDNOTI
NAROČITE SI DNEVNIK
"PROSVETA"
Stane za celo leto \$6.00,
pol leta \$3.00
Ustanovljajte nova društva.
Deset članov(ice) je treba za
novo društvo. Naslov za list in
za tajništvo je:
2657 S. Lawndale Ave.
CHICAGO, ILL.

Detroitška komunistična trdnjava po petnajstih letih razsuta

Detroit, Mich. — Komunisti — posebno hrvatski — so bili l. 1921 v Detroitu prepričani, da se revolucija kmalu dogodi. Napovedano je bilo, da se pridesne na Russell streetu.

Tudi bojni načrti so bili izdelani. Najprvo bi pobili vse "socialpatriote". Saj kapitalistov v tem distriktu (na Russellu) sploh ni.

Ker pa je, če ni bilo, so začeli vodje svoje pristaše polagoma pripravljati na odlaganje. Bila je pač nekaj takega, kakor Hooverova prosperiteta. Stala je nekje za voglom, samo za katerim — tega ni mogel nihče dognati.

Jugoslovanski komunisti, radi katerih pišem ta dopis, so tedaj odkrili dejstva, da so ameriški hrvatski delavci že osvobodjeni socialistične nadvlade. Samo slovenski delavci še trpe pod diktaturo JSZ. Sklenili so, da je treba slovenskega časopisa — in kupili so ga. Nato so spoznali, da potrebujejo dobrega slovenskega voditelja, ki bo kos boju na vsaki fronti. Komunistični propagandni biro v Evropi jim je poslal človeka, ki bi bil kos nalogi.

Novi voditelj, ki je bil naročen preko morja za komunistično propagando med Jugoslovani v Ameriki, se je vrigel na delo in kmalu nato smo videli, da je demagog, ki je bil v naši javnosti brez primere. Slovenski in hrvatski delavci v Ameriki ga ne bodo še tako kmalu pozabili. Tudi v imenih je bil mednarodni. Včasih Frank C. Novak, včasih Charles Novak, včasih se je pisal tudi Bartulović itd. Pravijo, da je v svojem življenju posedoval poleg teh tudi več drugih imen.

Prevzel je vodstvo nad Delavsko Slovenijo in takoj so začele padati težke bombe na socialistično stranko, JSZ in Proletarca. Poslali so okrog američanov in pravili, da je Proletarec že prenehal, drugod pa, da vsak čas preneha. Delavska Slovenija ga bo nadomestila kot pravi delavski list. Ko bo uničena JSZ, so določili, da pride SNPJ na vrsto. In ker JSZ in Proletarec nista hotela prenehati, so se lotili SNPJ vseeno. Tudi HBZ so zapisali slično obsodbo. Ali naj se jo vzame v področje komunistične stranke, ali pa razbije, če ni prvo mogoče.

Chas. Novaku, Bartuloviću, ali kakorkoli je njegovo pravo ime, je vrjelo veliko Hrvatov in Slovencev. V kratkem času je Chas. Novak zanesel ljut notranji boj v SNPJ, ki je dobil vrhunec na konvenciji, ki je bila v Waukeganu in l. 1929 v Chicagu. Na prvi je vodil svoj blok on, na drugi pa je bil le govornik na enem shodu za delegate.

Kmalu po konvenciji leta 1925 v Waukeganu je začel Chas. Novakov vpliv v hrvatski kom. sekciji bledeti. Delavska Slovenija ni mogla dobiti naročnikov, pač pa je iz-

gubila celo milwaukee. Slovenski komunistični klubi niso uspevali. Chas. Novaku so začeli njegovi drugovi okrog Radnika očitati, da je agitacija zavozila, kajti namesto da bi bil JSZ in Proletarca diskreditiral, a postajala jačja. Pri Radniku so nehali zalagati Delavsko Slovenijo, Chas. Novaka so odstavili od tajništva komunistične sekcije in mu ukazali, da naj si poišče nov teren za nadaljevanje boja proti slovenskim socialistom. Po izmenjavanju pisem z nekaterimi Detroitčani in z osebnimi dogovori so sklenili, da se namesto Del. Slovenije izda list Delavec, ki naj izhaja v Detroitu. Tako je Chas. Novak prišel za stalno v avtomobilno mesto.

Nekateri rojaki v Detroitu, ki so podprli "Delavca" s stotaki, so zahtevali, da ne sme napadati SNPJ in ne biti surov v blatenju socialistov. Ch. Novak je to obljubil, zato da so ga njegovi mlačni slovenski komunisti podprli, in nato je začel izdajati list — ki pa je bil natančno tak kakršnikoli je bil urednik. To se pravi, Charles Novak je ostal Charles Novak.

Boji so bili zanešeni v društvo št. 121 SNPJ. Besedno kamenje je letelo na sejah društva prav v glavni urad v Chicagu in na posamezne odbornike. Napetost je rasla. Marsikdo se še spominja bojev v letih 1926-27. Glavni urednik je pošiljal posredovalce, toda zamanj je bil ves trud. Komunisti so hoteli voditi bitko do konca. Nad glavnim urednikom SNPJ morajo zavladati! Če niso mogli na konvenciji v Waukeganu, pa na naslednji! Zmaga bo njihova in v ta namen je vsako sredstvo dovoljeno. Bilo je ogromnega nepotrebneza prerekanja z edinim ciljem — polastiti se vodstva nad jednoto. Za vsako sejo druš. št. 121 je imel Chas. Novak, zdaj že spet Chas. Bartulović, dovolj demagogičnega materiala v svojem listu. Toda vse intrige, vsi napadi in vse spletke, ki so jih razpredli po deželi, jim niso prinesle uspeha. Konvencija SNPJ l. 1929 je bila polom njihove taktike med slovenskim delavstvom. Progressivni blok, ki so ga ustanovili, kot ponavadi, je združeval vsake sorte elemente, od komunistov, pa do klerikalcev, pustolovskih sebičnejšev, narodnjakov in reacionarjev. Ta godlja ni mogla zmagati. Na konvenciji SNPJ so zmagovali napredni člani. Na konvenciji HBZ pa so komunisti s slično taktiko povzročili, da je prišla pod vodstvo nazadnjaške struje.

Ti boji stanejo članstvo obeh organizacij precej tisoč dolarjev in pripomogli so tudi k nazadovanju v članstvu. Pri SNPJ je "progressivnemu bloku" uspelo, da so porinili v glavni odbor A. Sragla. Danes je med nami pozabljen.

(Dalje prihodnjič.)

NAJVEČJA SLOVENSKA KNJIGARNA

SLOVENSKE IN ANGLEŠKE KNJIGE

Pišite po cenik PROLETARCU

DELO JE EDINO, KAR ZAHTEVAJO

CWA je skozi prošlo zimo vpsilila par milijonov brezposelnih. Dne 31. marca jih je odsvolila. Delavci so protestirali proti temu, ker jih je groza pred novo brezposelnostjo. Na tej sliki je del njihove demonstracije, kakršne so se vršile v vseh ameriških mestih.

Smrt rojaka Groznika

West Allis, Wis. — Moj prijatelj Joe Groznik je po enotedenski mučni boleznini dne 24. marca t. l. umrl.

V Ameriki je bival 35 let, večinoma v Ironmountain, Mich. Zadnjih deset let je živel tu, kjer si je ustanovil lep dom. Zaprta soproga, hči in sina, oba že odrasla. Hči se uči za bolničarko v Los Angelesu. Sporočili so ji brzojavno, da je oče nevarno zbolel. Šla je takoj na pot, toda prišla je dan prepozno. Našla je očeta mrtevga. Bil je mučen prizor.

Pokojniki je bil rojen v Višnji gori, vas Sela, podomače Belentinov. Star je bil 63 let. V Sheboyganu zapušča polbrata in polsestro in v starem kraju brata. V mladosti je delal v premogovnikih v Trbovljah in v Nemčiji in v industriji na Ogrskem, v Ameriki pa v železnih rudnikih. Zadnja leta je bil zaposlen pri C. M. St. P. & Pacific železnici. Pogreb se je vršil iz Ermeničevega zavoda na Kalvary pokopališču v spremstvu članov društva Sv. Janeza, v katerem je bil član.

Pokojniki je bil katoličan po misljenju — toda eden onih, ki je sovražil hinavstvo in ljubil resnico. Iz tega razloga je bil tudi somišljenik soc. stranke. — Joe Radelj.

Slavnost tridesetletnice SNPJ v Chicagu

Chicago, Ill. — Slavnost 30-letnice SNPJ prošlo nedeljo 8. aprila je bila najboljša jubilejna prireditev, kar jih je imela SNPJ v Chicagu. Bila je tudi prva, ki se je pričela s sporedom po radiu. Pevske točke v polurnem sporedu je oskrbel pevski zbor Sava, njen sekretar in kvartet, pod vodstvom Jacoba Muhle. Angleški govor je imel D. J. Lotrich in slovenski Frank Zaitz. Bil je predvajan v studiju National Broadcasting kompanije in za čikaško in okoliško publiko oddan skozi njeno postajo WMAQ od 9:30 do 10. dop. Poleg s te je bil oddan z 28. drugih postaj omenjene družbe. To je bil prvi slovenski spored, ki je bil razširjen po deželi.

Spored popoldne se je vršil v nabitih polni dvorani SNPJ. Pozdravni govor je imel D. J. Lotrich, predsednik čikaške federacije SNPJ. Katke Zupančičeve "Ob tridesetletnici" je deklamiral Frances Pintar, enodejanka "Mlada jednota" pa je vzpizorila slovenska mladinska šola društva Pioneer. Spisala jo je Katka Zupančič. Režirala jo je ona in Louis Beniger. V nji je igral vlogo slepca Jacob Zupančič, drugi igralci pa so bili Frank Krebel, Raymond Božičnik, Leo Vider, Edward Pushnik, Bobby Skavich, Henry Krebel, Harry Mesec, Emil Kmetec, Henry Pushnik, Sta-

sy Mesec, Elica Zupančič, Elvira Skavich, Lilian Pavlin, Anna Bregar, Frances Saitz, Gertrude Zorko, Rose Gradisher, Irene Svetlik, Mary Zorko, Hilda Macerl, Angeline Bucar in Helen Pavlin. Igra je bila zelo dobro vzprizorjena. V imena SNPJ je govoril Philip Godina. John Rak je imel govor v angleščini. In kajpada, Šubelj! Tone Šubelj je pel v obeh delih, vsega skupaj kakih 18 pesmi. Spremljala ga je na klavir Mary Oven. Bil je navdušeno sprejet.

Pod režijo Mary Jugove je bila vzprizorjena skica s petjem "Hats of Other Days". Nastopile so v nji Mary Zele, Louise Karun, Christine Prelesnik, Edna Polenk, Tillie Polenk, Alice Artach, Dorothy Pfahutnik, Vera Levec, Frances Vider, Ernestine Jugg, Frances Prelesnik in Frances Pintar. Spremljal jih je v petju J. Kochevarjev orkester. Prizor je občinstvo jako ugajal in bil je dobro predvajan.

Molekovo simbolično sliko k 30-letnici SNPJ "Živela zdrava kri" je vzpizoril dramski odsek kluba št. 1. Vlogo popotnika (jednote), ki je dopel že do 30. kurna ob svoji cesti, je igral Chas. Pogorelec in dušnega pastirja, ki kliče popotnika nazaj v temo, John Hujan. Za njim vabi popotnika in ga stopi Korupcija in nato ga straši Ignoranca. Vlogo prve je imela Angela Zaitz in druge Mary Udovih. In nato prideta sin in hči popotnika žvižgaje. In s petjem po poti — naša mlada generacija, "živela zdrava kri", in kratke igre je konec. Vlogi poslednje omenjenih sta imela John Rak in Alice Artach. Ta slika je bila jako dobro vzprizorjena.

Sploh je bil ves spored boren in vreden tolikšne udeležbe. Zvečer se je razvila plesna zabava v obeh dvoranah. V gornji je igral Kochevarjev in v spodnji Benchanov orkester. Precej gostov je bilo tudi iz drugih naselbin, posebno iz Waukegana in Milwaukeeja.

Značilno je, da so skoro vse spored predvajali člani kluba št. 1 in somišljeniki. Ob tej priliki je federacija društev SNPJ čikaškega okrožja, ki je priredila to slavnost, izdala programno knjižico na 36 straneh. V nji je poleg oglasov članek o tridesetletnici SNPJ in pa članek s podatki o federacijah SNPJ. — X. ...

Bethlehem Steel se udala

Park Hill, Pa. — Po trimesečni stavki 1700 premarjarjev je Bethlehem Steel Co. zadnji teden podpisala pogodbo z UMW za lokalne premarjarje, kojih en tisoč se je vrnilo že delati, drugi pa morajo še čakati, kdaj bo družba pričela obratovati tretji rov. Ko so šli

premarjarji na stavko so delali v treh različnih rovih od eden do dva dni v tednu. Sedaj obratujeta le dva in se bo skušalo delati po več dni. Za vzrok, čemu ne obratuje vseh rorov, družba navaja, da ne rabi toliko premoaga. Premogarji so pa mnenja, da se hoče družba na ta način maščevati nad voditelji stavke, ki so delali v tem rovu, kar bo najbrž resnica. Premogarji so šli na stavko, ker jim je družba skušala vsiliti pogodbo podpisano od zastopnikov kompanijske unije. Vse od pričetka stavke in dokler ni bila pogodba podpisana, so se premarjarji borili prav junaško. Na piket linijo so hodili vsak dan, tudi ko je bil toplomer 20 stopinj pod ničlo. Zadnja dva tedna pa noč in dan. Družba se je za zlomitev stavke poslužila vseh mogočih reči in zastopniki "delavcev" kompanijske unije so ji sekundirali kjerkoli je bilo mogoče. Posebno so bili mojstri v trošnju vsakovrstnih jaži. Ali vse skupaj ni nič pomagalo. Med stavkarji je bila fina solidarnost in popolna zaupnost do voditeljev stavke. Stavko so proglasili in vodili premarjarji sami iz prizadetih rorov.

Pogodba, ki so jo podpisali, je slična oni, ki jo je podpisala Frick Coal Co. Razlika je v temu, da so premarjarji tukaj 98% organizirani v UMW in 2% jih je, ki čuvajo ogledano kost "Yellow Dog" unije. K temu naj se pripomnim, da se je boj za priznanje unije pričel prvič leta 1894, to je pred 40 leti in se je od časa do časa ponavljala. Stavke so se vršile sledeče leta: 1894, 1904, 1910, 1919, 1922 in letošnija, pri kateri se je družba morala vkloniti.

Socialistični klub bo praznoval prvi maj z veselico in turo, ki se bo vršila v tork, dne 1. maja v Slovenskem domu na Franklin Boro. Pričetek ob 7:30 zvečer. Vstopnina 25c. Delavci, pridite in vdeležite se praznovanja mednarodnega delavskega praznika. Frank Podboj.

Književni vestnik

"Delavska Politika" o našem koledarju — "Delavska Politika" z dne 28. marca piše o Ameriškem druž. koledarju sledeče: Ameriški družinski koledar za leto 1934 je prav tako kakor vsa prejšnja leta, tudi letos tehnično sijajno opremljen letni almanah naših ameriških rojakov, z bogato in pestro vsebino. Je to med vsem velikim številom raznih slovenskih koledarjev, najsibo doma ali v tujini, brezdvomno najobsežnejši, najlepši in najboljši. Letošnji letnik se še zlasti odlikuje po izbranem

PRIREDBE KLUBOV J. S. Z.

V sledečem seznamu so priredbe klubov JSZ, konferenčnih organizacij in socialističnih pevskih zborov. Ako priredba vsega kluba ni vključena, nam sporočite.

NEWBURGH, O. — Koncert in predstava soc. pev. zbora "Delavec" v nedeljo 15. aprila v Slovenski delavski dvorani.

CHICAGO, ILL. — V petek 20. aprila shod v dvorani SNPJ, na katerem bo govoril Max Winter, bivši socialistični podžupan mesta Dunaj. SHEBOYGAN, WIS. — V soboto večer 21. aprila, shod kluba št. 235 JSZ v Fluertnikovi dvorani. Govornik Josko Oven.

SHEBOYGAN, WIS. — Konferenca illinoiskih-wisconsinških klubov JSZ in društev Prosvetne matice v nedeljo 22. aprila.

POWER POINT, O. — V soboto 28. aprila veselica kluba št. 9 v prid vzhodnoohijske konference JSZ, ki se vrši tu naslednji dan.

WAUKEGAN, ILL. — Prvomajska proslava kluba št. 45 v soboto 28. aprila v Slov. nar. domu.

LA SALLE, ILL. — Prvomajska proslava klubov št. 3 in 4 v nedeljo 29. aprila v Slov. domu. Na programu govor in igra.

POWER, POINT, O. — Konferenca soc. klubov in društev Prosvetne matice v nedeljo 29. aprila.

CHICAGO, ILL. — Koncert soc. pevskega zbora "Sava" in majska manifestacija kluba št. 1 v nedeljo 29. aprila v dvorani SNPJ.

SPRINGFIELD, ILL. — Prvomajska proslava a predstavo priredi klub št. 47 v Slov. domu v nedeljo 29. aprila.

MAJ.

JOHNSTOWN, PA. — Majska prireditev kluba št. 5 v tork 1. maja v dvorani na Franklino.

DETROIT, MICH. — Soc. pevski zbor "Svoboda" vzpizori s sodolovanjem pev. zbora "Slavec" opereto "Čiganska nevesta" dne 6. maja v Češkem domu.

BRIDGEPORT, O. — V soboto 12. maja priredi klub št. 11 v dvorani na Boydsville veselico in dramsko predstavo.

CHICAGO, ILL. (North Side.) — Veselica z igro "What Price Coal" klubov št. 16 in 20 JSZ v Schmitz dvorani, 2975 Clybourn Ave.

Napredek socialistične stranke na Švedskem

Švedska socialistična stranka je imela koncem prošlega leta 1,957 postojank in 312.798 članov, ki so plačevali članarino. V teku leta je narasla za 220 postojank in 16,291 članov. V parlamentu ima 104 poslance — 12 premalo, da bi imela večino. Komunisti, ki so razcepljeni v dve stranki, imajo 8 poslancev.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
OFFICE HOURS:
At 3724 W. 26th Street
1:30-3:30; 6:30-8:30 Daily
Tel. Crawford 2212
At 1858 W. Cermak Rd.
4:30-6:00 p. m. Daily
Tel. Canal 9695
Wednesday and Sunday by appointments only
Residence Tel.: Crawford 8440
If no answer — Call Austin 5700

Ljubiteljem lepega čtiva priporočamo

KNJIGE CANKARJEVE DRUŽBE ZA 1934

Štiri knjige prvovrstne vsebine Samo \$1.12

V zalogi imamo še nekaj skupin lanskega letnika. Naročite jih, ne bo vam žal.

Cena ista. Poštnino plačamo mi.

Proletarec
3639 West 26th Street
Chicago, Ill.

Priredbe društev

JOHNSTOWN, PA. — "Naša Slova" št. 600 SNPJ. Veselica z igro "Poročna noč" v soboto 19. maja 1934 v Slov. del. domu na Moxhamu.

V NAJEM SE ODDA

ščest sobno stanovanje pod najboljšimi pogoji. Vroča voda skozi celo leto. Dobre transportacijske zveze na vse strani mesta. Vprašajte na

1860 SO. HAMLIN AVE
Tel. Rockwell 0874

"Dva svetova" in "Veliko mravljišče"

Spisal Ivan Molek.

Portret razmer med slovenskim delavstvom v Ameriki. Povest, ki jo boste čitali z največjim zanimanjem.

CENA OBEMA SKUPAJ \$1. POSAMICNO 50c.

Naročila sprejema **Proletarec**

NAJVEČJA SLOVANSKA TISKARNA V AMERIKI

JE

NARODNA TISKARNA

2142-2150 BLUE ISLAND AVENUE
CHICAGO, ILL.

Mi tiskamo v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, poljskem, kakor tudi v angleškem in nemškem jeziku.

NAŠA POSEBNOST SO TISKOVINE ZA DRUŠTVA IN TRGOVCE

What Can You Do With Your Spare Time?

One great problem confronting millions of our people, is—where do we get jobs. Another is—what to do with the leisure that a present-day job leaves to one even if it happens to be; as it rarely does—a full time job. Whether we like it or not, says Silas Bent, a well-known writer, discussing Life, Liberty — and Leisure, in a recent issue of the N. Y. Herald Tribune Magazine; Benjamin Franklin was against it; our Puritan ancestors believed that idleness was the devil's workshop; Carlyle and Ruskin preached the gospel of labor. But the industrial revolution has wished it on us and we've got to do something with our leisure time. What shall it be, asks Silas Bent: crime or culture?

The Federal Government has done little to meet the problem of turning spare time to profitable uses, though individual states have encouraged public parks, recreation facilities, and adult education. It would be to Uncle Sam's advantage to develop a leisure class, since such a group is traditionally less corrupt in governmental practice. But the American leisure classes that so far have existed have refused to turn their interest to politics. The rich and privileged are too busy making more money and showing off what they have; the unemployed, who might be considered a temporary leisure class, likewise found other means of doing something when they were doing nothing. "For the most part our spare time is spent not in fruitful leisure, but in the talking-pictures palace, in an automobile, at cards, or in front of a radio. Instead of enriching us, it merely makes us poorer in purse."

of profitable use of leisure time is absolutely necessary to ensure the continuance of American civilization. Red revolution, says Mr. Bent, offers no such menace as does the burden of spare time on a people incapable of using it properly. The only answer is training and education; "The true usefulness of leisure must depend on the development of inner resources, and that simmers down to education."

Sure—education, but education to what ends? And who is to run this education? The state authorities, dominated by the "rich and privileged" who hitherto, on Mr. Bent's testimony, have been "too busy making more money and showing off what they have"? And incidentally, it is not a bit true that these "American leisure classes that so far have existed have refused to turn their interest to politics" and that this group is "traditionally less corrupt in governmental practices." Our politics, in point of established fact, has been as subservient to money as any in the world. Our leisure class—the rich, would not hold office except for ambassadorial and cabinet secretary variety, and instead preferred to keep the office-holders. The traditionally rich of this country, the robber barons, have evolved the prize corrupt governmental practices of all countries in modern history. Need one refer by more than mention to the extravagancies of the Harding-Coolidge-Hoover years to conjure up a most revolting sight of the vicious rich buying politicians and politics with no better aim in view than to make more money, when they had more than they knew what to do with. Really our rich have been corrupt and corrupting others for the sheer

pleasure of being rotten. They didn't have the excuse of "primary accumulation". Page the Morgans, the Rockefellers, the Mitchells, the Mellons. Mr. Bent's advice, well meaning as it appears to be, of "education" in the conventional sense, as a time-gap filler for the "new leisure class," means mighty little to the enormous majority of our people, to those tens of millions who are either temporarily unemployed or perpetually dis-employed, or who are employed and earn that cut and dried "living" which thus far, in our civilization, has failed to build up the "inner resources" of which the cultured writer speaks. It is doubtful whether Silas Bent himself, if he were suddenly endowed with unemployed leisure and neither a job or reserves to fall back on, would not forget "inner resources" and instead, drink, play cards, go to movies, and otherwise run around like a chicken with its head cut off, that is if he had the "outer resources" to do all that. However, not a few unemployed have been coming over to the one culturally and otherwise profitable use of their forced leisure—the organization of their forces for a fight on the system that breeds unemployment, starvation and that kind of leisure that is but torture. And as these unemployed leagues, councils and unions organize for fight they likewise are organizing their own ways of doing something with their time. On the other hand, those who are employed and, now for the first time in their lives, find a surplus of time at the end of their day, they might ask Mr. Bent and many of his liberal colleagues: what have you, gentlemen of culture and social leanings, to suggest? Where are the constructive plans of large scale and fruitful employment of leisure that you propose which we, with your aid, would perhaps be able to force on society instead of the dry-as-dust "adult education buncombe"? Indeed, what a grand opportunity here is to engage the best

BUNK

Some millions of people read what Arthur Brisbane has to say and most of them, I suppose, have confidence in what he says. Let a man get a reputation for being "smart" and most people swallow whole what he has to say about anything. It's true that perhaps a few hundred thousands who read what Brisbane had to say about investments in the year preceding the crash in the stock markets have lost confidence in his utterances by reasons of the millions which they lost when the investment bubble burst. They are, however, only a small portion of his public.

A few weeks ago there was a birth control conference held in Washington. Commenting upon it, the Brisbane column said: "We need 50,000,000 more population to eat what the farmers produce and buy second-hand automobiles." Could there be anything more monumentally asinine than such a statement?

If we had 50,000,000 more population, the vast majority of them must perforce become producers as well as consumers. Some of them would have to go to the land to produce there and some of them to the factories. Without a change in the economic system we would face the identical problems that we face today. An increase in the population would not make one scintilla of difference. I don't want to insult the intelligence of the readers or waste space by any argument on the question.—C. W. Ervin.

To The Workers

By Leo Isaacs.

You who fructify the land—you the workers,
Whose blood has turned the wheels of industry,
Whose hands have shaped eternal monuments,
Arise!

Can this be subjugation? Do you cower
In your suppression? You who know
The dross of life, the savage biting pain
Of poverty, are you beaten
That you suffer in blind fatalism?
Arise!

What should be yours shall be:
The fruits of the earth shall be your harvest;
The looms will hum the psalm of labor,
The unborn hope shall quicken
If you but bare your eyes, and see
Your servitude,
If you but shape your own salvation,
If you but arise!

creative talent of our employed and unemployed teachers, artists, thinkers and writers. Why are the intellectuals so sterile of results, in this greatest opportunities of all times? Where is their challenge of leisure?—Advance.

BENITO WON A GREAT VICTORY BUT THE STORY IS NOT YET OVER

By W. M. F.

There was an "election" in Italy the other day, and undoubtedly the results were a big, if gratifying, surprise to one Benito Mussolini.

Voters to the number of 10,433,536 were qualified to cast ballots, and 10,041,997 availed themselves of the opportunity of casting their free and untrammelled suffrages. By a curious coincidence all but 15,265 voted exactly as did the good Benito himself. It was laughingly called an "election" because everybody knew how everybody else voted.

There was a list of candidates for the Chamber of Deputies, about 400 in all, and voters had the great privilege of voting "yes" or "no" on that list. The cantankerous sculls who voted "no" will be attended to later.

The list of 400 was drawn up and approved by Mussolini himself; no statesman got on the list who did not first receive his approval. The rules were simple; if a majority voted "no" there would be another election, at which everyone would have the right to have his own list. But the Government thriftily did not undergo the expense of preparing machinery for such a second election, for there was an inkling that it would not be necessary.

A gratifying day for Mussolini, just as the "election" in Germany a few months ago was gratifying to Adolf Hitler; just as elections under the new Austrian constitution will be gratifying to whatever boss sits in Vienna after the miserable Dollfuss is tossed into the garbage can by those who are pulling the strings today.

Gratifying, indeed, to those who say democracy is dead, that liberty is a "stinking corpse," that freedom is a "bourgeois superstition." That this is a new day and that people are not being consulted any more as to how they are to be governed.

Gratifying, indeed, to those who sneer at democracy and say that the masses are not to be trusted to work out their own salvation, whether that salvation is to be a "corporative state" or a "totalitarian state" — or anything else.

But there is a fly in the ointment. Such "victories" never seem to take. There is always an appeal, and the decision is always reversed. Sometimes it comes quickly, sometimes it takes a long time. But it has never yet failed.

Napoleon Bonaparte won a great victory when he became First Consul Napoleon Bonaparte and had his beloved people ratify his election; and First Consul Bonaparte won a greater victory when by an enormous majority his beloved people ratified his election as Emperor Napoleon...

...but he lived to reflect upon the barren rock of St. Helena what the affection of his people meant when they were outraged, denied all human liberties and treated like cattle. Louis Napoleon won a great victory when he became the Prince President of France and again when he was "elected" Emperor Napoleon III... but he lived to reflect at Chiselhurst what it means to win victories by the iron fist and by the slaughter and hideous oppression of his people.

Porfirio Diaz won magnificent election victories in 1876, 1884, 1888, 1892, 1896, 1900, 1904 and 1908 and was preparing for another such demonstration of popular love in 1912 when the people rose up in their majesty and cast him out... and he lived to reflect on the boulevards in Paris what such popular "victories" mean.

The tyrants and dictators of South America—Rosas of Argentina, and Lopez and the

Francias of Paraguay—won great popular victories, and they, too, lived to see the emptiness of such victories purchased at such a cost. They lived to see war and horrible bloodshed as the price of their "victories".

Leguia of Peru can reflect, wherever he is, on the popularity he once thought he had, as can the "popular" Machado, Alfonso of Spain, wherever he is today, can speculate upon the meaning of government by "rabble" or government by a Primo de Rivera, if he cares to take time from his fleeting pleasures to think at all.

All, all, ruled like Mussolini. And all have passed away... all but Hitler and Mussolini and Dollfuss. But they have history before them, and if they care to read—or if they dare!—they will learn where these great victories lead.

For the people march on... Sometimes, if the machinery is so devised, quietly, with as little anguish as may be; sometimes, if a Mussolini or a Diaz or a Machado destroyed that machinery, it will be with oceans of blood and worlds of sorrow and suffering. But those who do the work of the world, those who suffer and pant and sweat, those without whom there would be no world for the tyrants to fight over—they have a way of rising to the top. Always defeated, always cast down, always thrown back, but somehow never defeated.

Mussolini may be licking his chops in enjoyment of his victory. Dollfuss may be rejoicing over his victory, as is Hitler. But their time will come... their time—and the time of that which they stand for. For the people march on and tyrants fall and the workers will rule as certainly as the sun will rise tomorrow!

VISITING DETROIT

On Sunday, April 1, branches 114, its English Section and 115 of Detroit gave a Variety Program at the Slovene Workers Home on Livernois Ave. My curiosity as to how other branches stage programs and carry on other work drew me to pay Detroit a visit.

Arriving Saturday, the day before the program, it afforded both Vinko Ločnikar, who also made this visit, and I to visit a few of our comrades. In the afternoon branch 114 arranged for a meeting which was not well attended due to the fact that a lot of the comrades were at work. Recently the automobile industry picked up in work and took back much of its old help. Joseph Klarich, organizer for the branch opened the meeting and explained the purpose for which it had been called. Plans were outlined for a three day agitation tour for Proletarec and with the fine cooperation of Leo Junko, the Travnik brothers, Klarich's, Pete Benedict, Anton Jurca, who loaned his car, and others who helped, I must say that we were very successful in getting renewals and quite a few new readers for Proletarec.

A packed hall greeted the program the next day. Comrade Ray Travnik acted as announcer and after a brief talk introduced Richard Nay-smith who gave a short speech on the NRA and Socialism. According to the program singing society Sloboda and Slavec were to sing the International, but didn't for reasons unknown to me. The short sketch from "Ciganska nevesta" in which Frank Snyder and Jennie Urbanic took part was well presented and promises to be a real treat when the entire operetta is presented Sunday, May 6. "The Labor Brigade", a mass recitation under the leadership of Henry Kavcic was something new in Detroit, I was told, and made a hit. The Slovene play, "The New Deal", by Ivan Molek was well staged with a fine cast. All characters, though most of them are American born Slovenes gave a good impersonation of their roles. Urška Semrov and Frank Snyder next entertained us with a duet. Both have fine voices and are, no doubt, a big help to

their singing societies. Jennie Urbanic gave a well meaning recitation which was followed up with another duet of Mrs. Plazar and Frank Snyder singing "Sweetheart".

The concluding number of the program was a one act English comedy, A Wedding. The play in itself was very humorous and the characters did a fine job in putting their parts over. In the way of dramatics our young comrades in Detroit promise a lot. They have a lot of good talent and are interested in this kind of work and that is all that is needed for successful programs.

After the program dancing and a general good time followed. While the young folks enjoyed themselves in the upper hall, the old timers did their part downstairs. All in all the branches showed again that they were able to stage a program that was a moral and financial success. The audience seemed well pleased with the entire performance and enjoyed themselves until the late hours of the evening.

The next day our tour started and from then on we were busy until it was time to leave. Before leaving for Chicago the English Section arranged for a meeting which was well attended. It was encouraging to see so many girl comrades present and their interest for Socialism. Some of these girls are anxious to debate our Chicago girl comrades and probably something along this line will be arranged. As for our Youth movement in Detroit I must say that we have a fine growing English Section of branch 114. With the help and encouragement from the older comrades they can become the largest and most active branch in our Federation. They have a large field to work in and are the best fitted to do this work.

More could be said about my short visit to Detroit but space does not permit. I thank all the comrades who assisted me in my work and especially the Klarich family with whom I stayed. The success of my agitation for Proletarec is the success of all who helped.

John Rak, Chicago, Ill.

NO COMPROMISE!

THE WORKERS' RIGHT TO ORGANIZE IS INHERENT AND INALIENABLE AND MUST BE RECOGNIZED THROUGHOUT INDUSTRY

SEARCHLIGHT

The Chicago District Federation of SNPJ has held a very successful 30th anniversary celebration of the Society last Sunday. It began with a radio broadcast in the morning and wound up with a grand and impressive program in the afternoon at the SNPJ Hall. Singing Society Sava, its quartet and sextet featured the broadcast. Mr. Anton Subelj was the guest artist in the afternoon.

Because Prof. Maynard Krueger was ill last Thursday his brother Paul substituted for him at the Slovene Unemployed Club's monthly meeting. Paul spoke on the importance of organization for power. A goodly number were in attendance. — The Socialist Party has recently sent out a call for Socialists to become more active in the unemployed organizations. Labor, employed and unemployed, must be organized if it wants to gain anything for itself. If the unemployed would never organize, if they would just sit around and never go after anything they would never obtain relief. The only reason the rich give the unemployed rations of food and clothing because history shows where they get rebellious when they are hungry. They might get desperate and ruin some rich lives if they weren't given a small subsistence. Workers of hand and brain, in office, farm, mine or factory, employed or unemployed have the same common interests, to work and live. None of us want anymore than that. Assurance of a job and a decent pay is all we want. But we don't get it. Why? Because we work against one another. The employed against the unemployed or vice versa, the white collar man against the factory hand, etc. That must stop. We must work together. We must go and assist our unemployed. Join their clubs and work with them.

Money elects men to office. A short while ago the Chicago American revealed how Moe Rosenberg bought and elected his public officials. The money with which he did this came from the public utility interests. The scandal was quickly hushed and the people nearly forgot all about it. It is suspected that the utility interests played their trump cards last week in the Milwaukee elections, too. A Socialist who stood for public ownership and operation of a municipal power plant was defeated by the candidate of the utility interests, by a man who came out openly against the best interests of the people. By a slight margin, of course. Big enough however, to defeat him. These utilities are not called powerful for nothing. They just about run the governments. Didn't Rosenberg say so? And our Chicago Tribune again comes in for its share of glory to tell its people that the Milwaukee Socialist Mayors' power is waning and that defeat looms for him next year. The Tribune has said that before but each time Mayor Hoan came up for reelection he received a larger majority. Still the Tribune goes on with its fabrications.

Last Friday night the executive Committee of the Federation met in a regular monthly meeting. The relation of the Foreign Language Federations to the Party was discussed. Other good reports were made including that of Josko Oven who returned from a ten day agitational trip in Ohio and John Rak who spent a few days in Detroit for the paper.

Make sure your branch gets its delegates to the convention of the Illinois Socialist Party on Saturday and Sunday, April 14 and 15 at Staunton, Ill. A very enthusiastic convention is anticipated.